Управління культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

КАЛЕНДАР

ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ХАРКІВЩИНИ НА 2021 РІК

Рекомендаційний бібліографічний покажчик

ХАРКІВ 2020

016:908(477.54)
К 17

Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2021 рік : рек. бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харків. облдержадмін. ; Харків. обл. універс. наук. б-ка. – Харків : ХОУНБ, 2020. – 78 с.

Універсальне довідково-бібліографічне видання «Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини» видається ХОУНБ з 1977 р. Посібник містить фактографічні і бібліографічні відомості про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов’язане з Харківщиною.

Подаються також інформаційні довідки та бібліографічні списки літератури до пам’ятних і ювілейних дат. У списках рекомендовану літературу розміщено в логічній послідовності.

Посібник містить іменний покажчик до ювілейних та пам’ятних дат Харківщини.

Видання розраховано на бібліотекарів, лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Відбір літератури закінчено в липні 2020 р.

Укладачі Л.І.Єпішева, Л.М.Конопля

Редактор Л.І.Єпішева

Комп’ютерний набір Л.М.Конопля

Відповідальна за випуск Н.І.Шостко

© Харківська обласна універсальна
наукова бібліотека, 2020

Розділ I

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ НА 2021 РІК

1646 **375 років тому**

– Засновано м. Валки

– Засновано смт Печеніги

1651 **370 років тому**

– Засновано смт Краснокутськ

1656 **365 років тому**

– Видано наказ московського царя Олексія Михайловича про виділення Харкова в самостійне воєводство та про призначення воєводою Воїна Селіфонтова

1656–1659 – Будівництво Харківської фортеці

1671 **350 років тому**

– Засновано смт Савинці Балаклійського району

1681 **340 років тому**

– Засновано м. Ізюм

1726 **295 років тому**

– В Харкові з ініціативи єпископа Бєлгородського Єпіфанія Тихорського і генерал-губернатора Слобідської України князя М.Голіцина засновано Свято-Покровський чоловічий монастир з колегіумом – першим вищим навчальним закладом на Лівобережжі

1731 **290 років тому**

– Засновано м. Красноград (до 1922 р. – Костянтиноград)

1736 **285 років тому**

– Засновано смт Рогань Харківського району

1761 **260 років тому**

– При Харківському колегіумі відкрито першу міську бібліотеку

1771–1783 – Споруджується Успенський собор (нині пам'ятка архітектури, що входить до списку «7 чудес Харкова»)

1781 **240 років тому**

21 вересня – Згідно з царським указом одночасно затверджено герби Харкова та 14 повітових міст Харківського намісництва

1791 **230 років тому**

– Відкрито перший театр у Харкові у дворі генерал-губернаторського будинку (нині територія Харківської інженерно-педагогічної академії). Припинив роботу в 1796 р.

1796 **225 років тому**

грудень – Ліквідовано Харківське намісництво і відновлено Слобідсько-Українську губернію в межах 1765 р.

1806 **215 років тому**

– Богодухівський район, с. Кручик. В.Н.Каразін відкрив першу народну школу

1811–1817 – Діяло «Харківське товариство благодіяння», в якому активно працювали брати Григорій та Андрій Квітки. Товариство допомогло 140 родинам, за його сприянням відкрито інститут шляхетних дівчат

1811–1818 – Діяльність науково-просвітницького товариства (філотехнічного), організованого у своєму маєтку відомим громадським діячем В.Н.Каразіним для розповсюдження досягнень науки і техніки та сприяння розвитку промисловості та піднесення економіки Півдня Росії

1816 **205 років тому**

– У Харкові почали видаватися перші українські часописи: «Украинский вестник» (літературно-художній, науковий та громадсько-політичний) та «Харьковский Демокрит» (журнал сатири та гумору)

– У Харкові почав діяти Кінний ринок

– Засновано інститут землеробного господарства (нині Харківський національний аграрний університет ім. В.Докучаєва)

1831 **190 років тому**

21 травня – У Харкові вийшов перший номер літературного збірника «Украинский альманах» (видання І.Срезневського та І.Росковшенка), де друкувалися твори Є.Гребінки, Л.Боровиковського та ін.

1851 **170 років тому**

– У смт Мала Данилівка Дергачіського району відкрито Харківське ветеринарне училище (нині Харківська державна зооветеринарна академія)

1861 **160 років тому**

– З ініціативи професора В.Грубе створено Харківське науково-медичне товариство, при якому відкрито одну з перших у країні медичну бібліотеку (нині Державна наукова медична бібліотека)

– Вперше в Росії опубліковано в журналі «Русский вестник» великий твір про італійського революціонера «Записки гарибальдийца» (автор – харків'янин Л.І.Мечников)

1866 **155 років тому**

жовтень – Організовано Харківське товариство споживачів

1871 **150 років тому**

– Відкрито залізничне училище (нині Харківський професійний ліцей залізничного транспорту)

– На центральних вулицях і площах Харкова з'явилося перше газове освітлення

– Розпочав діяльність Земельний банк – перший в Україні іпотечний акціонерний банк

12 червня – У Харкові засновано відділення Російського музичного товариства, при якому в 1883 р. відкрито музичне училище (перший директор І.Слатін)

1881 **140 років тому**

– У Харкові проведено першу лінію міського водопроводу

– Створено Харківське фармацевтичне товариство

– Вийшов перший номер щоденної газети «Южный край». З 1881 по 1917 рр. вийшло 13935 номерів цього часопису

1886 **135 років тому**

– Харківський район, м. Мерефа. Відкрито медичний ліцей

14 грудня – З ініціативи історико-філологічного товариства при Харківському університеті відкрито міський промислово-художній музей. Петербурзька Академія мистецтв подарувала музею багату колекцію (12 античних бюстів, 10 статуй, 36 картин вітчизняних художників та добірки орнаментів)

1891 **130 років тому**

– Засновано слюсарно-механічну майстерню (нині Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»)

– У Харкові організовано метеорологічну службу

січень – Відкрито Харківський ломбард

27 жовтня – У Харкові засновано товариство послідовників гомеопатії під головуванням О.Телятникова

1 грудня – Відкрито Першу харківську безплатну народну бібліотеку-читальню Харківського товариства грамотності

1896 **125 років тому**

– У Харкові відкрито клінічну лікарню (нині Харківська обласна клінічна лікарня)

– Відкрито Харківську гомеопатичну школу

– Засновано Харківський лакофарбовий завод «Червоний хімік»

– Відкрито кондитерську фабрику «Жорж Борман» (нині корпорація «Бісквіт-Шоколад»)

– У приміщенні оперного театру відбувся перший у місті показ кінематографа. Харківський фотохудожник А.Федецький продемонстрував документальні сюжети – сцени джигітовки І-го Оренбурзького козацького полку, картини виїзду їх Імператорських Величеств

– Засновано смт Шевченкове (до 1922 р. – Булацелівка)

Харківський район. Засновано Мереф’янський скляний завод (вже не працює)

січень – м. Балаклія. Відкрито народну бібліотеку-читальню, засновану комітетом сільських бібліотек Харківського товариства грамотності

28 листопада – У Харкові з ініціативи священика В.Вєтухова при Пантелеймонівській церкві було відкрито благодійне училище для глухонімих дітей (нині Харківська спеціальна школа № 5)

3 грудня – У Харкові біля Покровського собору освячено Озерянську церкву (архітектор В.Нємкін)

1901 **120 років тому**

5 січня – Відкрито юридичне товариство під керівництвом ректора Харківського університету професора М.Куплеваського

8 жовтня – З ініціативи великого російського вченого Д.Менделєєва було створено першу в Україні Харківську повірочну палатку для вивірки і таврування торговельних мір і ваг (нині ННЦ «Інститут метрології»)

14 жовтня – У Харкові освячено Благовіщенську церкву

1906 **115 років тому**

– Відкрито Вищі жіночі курси Н.Невіандт з юридичним, а згодом історико-філологічним та медичним відділеннями

19 квітня – Відкрито першу лінію електричного трамваю, яка з'єднала центр міста з Балашовським вокзалом

26 серпня – Засновано м. Південний Харківського району

1 листопада – Засновано Харківське товариство любителів природи при Харківському університеті (перший голова В.І.Талієв)

1911 **110 років тому**

– У Харківському повіті налічувалася 101 народна бібліотека

січень – У Харкові відбувся І Всеросійський селекційний з'їзд

9 травня – На Харківському іподромі авіатор С.Уточкін на аероплані «Ласточка» А.Лельє перебував у польоті на висоті 150 метрів протягом 7 хвилин

червень – На І Всеросійському з'їзді з бібліотечної справи (Петербург) з доповідями виступили представники Харківської бібліотечної громадськості: К.Рубинський, О.Дідріхсон, Л.Хавкіна

1 серпня – У Харкові відкрито Нетеченський міст

4 серпня – У Харкові відбулось засідання повітроплавної секції, де були розглянуті питання щодо видання спеціального журналу з авіації, проведення повітроплавної виставки, діяльності Харківської технічної школи з підготовки повітроплавців

9 серпня – У Харкові почалось будівництво чергової електричної станції (перша потужністю 400 кВт була збудована в 1897 р.). Станція будувалася на бетонних палях, що тоді було інженерною новинкою. Пуск станції відбувся восени того ж року

16 жовтня – м. Балаклія. Відкрито районну лікарню

24 листопада – С.Рахманінов виступив з концертом на сцені Харківського оперного театру

1916 **105 років тому**

– Збудовано прибутковий будинок страхового товариства «Росія» (архітектор І.Претро) (зараз у цьому будинку на майдані Конституції розташовані «Палац Праці», Будинок профспілок, магазини)

11 червня – У Харкові відбувся І педагогічний з'їзд

1921 **100 років тому**

– Відкрито Харківський художній технікум (нині Харківська державна академія дизайну і мистецтв)

– У Харкові відкрито дитячу музичну школу № 1 ім. Л.Бетховена

– Відкрито Будинок преси

– смт Краснокутськ. Засновано районну бібліотеку

1926 **95 років тому**

– У Харкові почав працювати Державний український драматичний театр «Березіль», заснований у 1922 р. в Києві. Очолював театр Лесь Курбас

– Засновано Харківський деревообробний завод (вже не працює)

– Засновано Харківський завод електротранспорту

– Валківський район. Відомим вченим-ботаніком М.Вавиловим засновано парк місцевого значення «Литвинівка», який розташовано поблизу однойменного селища у 8 км від м. Валки (нині парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення)

10 січня – У Харкові створена Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства з історико-етнографічним і політико-економічним відділенням. Почесними членами ВУНАС були академіки В.Бартольд, В.Бузескул, І.Крачковський, С.Ольденбург та ін.

червень – З-під Полтави в с. Подвірки Дергачівського району переїхала дитяча колонія ім. М.Горького на чолі з її керівником А.Макаренком (нині Курязька виховна колонія ім. А.Макаренка)

7 травня – У Харкові Раднарпром України прийняв декрет про організацію робочих факультетів (робфаків)

8–13 травня – У Харкові відбувся І Всеукраїнський з'їзд архівних працівників, на якому було обговорено роботу центральних архівів управління УРСР, питання архівознавства, видавництва та підготовки кадрів

12 вересня – У Харкові відкрито стадіон «Металіст»

17 вересня – На базі авіаремонтних майстерень «Укрповітряшлях» засновано Харківський авіаційний завод (нині Харківське державне авіаційне виробниче підприємство)

21 листопада – Відбулось урочисте закладення фундаменту головного корпусу будинку Держпрому

1931 **90 років тому**

– Засновано підприємство з виробництва біологічних ветеринарних препаратів (нині Харківська державна біологічна фабрика)

– Розпочав роботу завод з випуску канатних доріг та кабельних кранів (нині Харківський завод підйомно-транспортного устаткування)

– Засновано Харківський завод пластмас (нині «Харпластмас»)

1-3 травня – У Харкові відбулася І Всеукраїнська музична олімпіада, в якій брали участь понад 60 професійних і самодіяльних колективів і понад 2 тис. виконавців

5 травня – Засновано районну газету «Правда Барвінківщини» (нині «Вісті Барвінківщини»)

8 травня – Засновано завод «Медапаратура» (нині Харківський завод «Точмедприлад»)

5 червня – Відкрито найбільший в Україні спортивний комбінат «Динамо» (нині стадіон «Динамо»)

11 червня – Засновано чугуївську районну газету «Путь к социализму» (нині «Вісник Чугуївщини»)

4 липня – Засновано районну газету «Дворічанський край»

серпень – Засновано газету Великобурлуцького району «Прапор колгоспника» (нині «Вісник Великобурлуччини»)

вересень – м. Куп'янськ. Відкрито медичний технікум (нині Куп'янський медичний коледж ім. М.Шкарлетової)

11 вересня – Троє харків'ян М.Погребецький, Б.Тюрин, Ф.Зауберер здійснили сходження на легендарну вершину Хан-Тенгрі (7010 м), яку на той час вважали найвищою точкою Тянь-Шаня

1 жовтня – Вступив в дію і випустив перший трактор ХТЗ ім. С.Орджонікідзе

грудень – Засновано 2-гу школу прикордонної охорони і внутрішніх військ (нині Національна академія Національної гвардії України)

грудень – Засновано газету Нововодолазького району «Колгоспник» (нині «Вісті Водолажчини»)

1936 **85 років тому**

– Засновано Харківський верстатобудівний завод (нині АО «Верстат»)

– Засновано Харківський метизний завод

– Засновано Дослідно-конструкторське бюро автоматики Українського фізико-технічного інституту (нині Харківське дослідно-конструкторське бюро автоматики «Хімавтоматика»)

– Засновано завод «Електроверстат» (нині Харківський електроапаратний завод)

– Засновано бібліотеку Харківського Будинку вчених

– Утворено Орджонікідзевський (нині Індустріальний) район у м. Харків

– м. Барвінкове. Відкрито краєзнавчий музей

1941 **80 років тому**

– Засновано Харківський завод шампанських вин

кінець вересня – 25 жовтня – Оборонні бої радянських військ на підступах до Харкова

16 жовтня – Завершено евакуацію 26 найбільших підприємств Харкова

20 жовтня – Евакуйовано ХТЗ

25 жовтня – Після жорстоких боїв радянські війська залишили Харків. Початок окупації Харкова німецько-фашистськими військами

листопад - лютий 1943 – У Харкові діяв підпільний обком КП(б)У під керівництвом І.Бакуліна

грудень – Масовий розстріл населення у Дробицькому яру (Індустріальний район Харкова)

8 грудня – Евакуйований Харківський завод ім. Комінтерна випустив першу партію танків Т–34

1946 **75 років тому**

– Збудовано Харківський плитковий завод

– У Харкові створено Український НДІ протезування, протезобудування та відновлення працездатності

– У Харкові засновано завод «Будгідроприлад»

– Відкрито Харківський хіміко-індустріальний технікум (нині Коледж Національного фармацевтичного університету)

– Засновано Харківську фармацевтичну фабрику

– Засновано виробниче підприємство «Харківенергоремонт»

– м. Барвінкове. Засновано районну бібліотеку

9 липня – Введено в дію Харківський завод важкого машинобудування «Електроважмаш»

1951 **70 років тому**

– Засновано Харківський завод сантехвиробів

Засновано Харківський обласний дитячий туберкульозний клінічний санаторій

– Засновано обласне підприємство «Декоративне садівництво» (нині не існує)

– Методом народного будівництва на місці зруйнованого в роки війни «Пасажу» створено терасний сквер з фонтаном, каскадом та сходами (архітектори Г.Вегман, І.Жилкін. Нині узвіз Соборний)

– м. Куп'янськ. Засновано районну бібліотеку

4 грудня – Відкрито Харківську державну обласну бібліотеку для дорослих (нині Харківська обласна універсальна наукова бібліотека)

1956 **65 років тому**

– Засновано Український НДІ грунтознавства та агрохімії (нині ННЦ Інститут грунтознавства та агрохімії ім. О.Соколовського)

– У Харкові розпочались вітчизняні радіоастрономічні дослідження

– Побудовано Ізюмський оптико-механічний завод

січень – Вийшов перший номер нового літературно-художнього і громадсько-політичного журналу «Прапор» (нині «Березіль») Спілки письменників України

8 липня – Балаклійський район, смт Червоний Донець. Відкрито ДП «Шебелинкагазпром» АТ «Укргазпром»

4 листопада – м. Чугуїв. Відкрито пам'ятник художнику І.Рєпіну (скульптор М.Манізер)

1961 **60 років тому**

– Створено Харківський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою

Почало свою діяльність ТОВ «Південспецбуд»

1966 **55 років тому**

– Засновано будівельно-монтажний трест «Харківстальконструкція»

– Барвінківський район. Відкрито родовище бурого вугілля Новодмитрівське

29 березня – Став до ладу Лозівський ковальсько-механічний завод

5 серпня – Підписано Акт дружби між виконкомом Харківської міськради і радою муніципалітету м. Болонья (Італія)

1971 **50 років тому**

– Почав роботу новостворений Харківський науковий центр АН УРСР (нині Північно-східний науковий центр НАН України та МОН України)

– У Харкові збудовано та введено в експлуатацію підвісну канатну дорогу протяжністю 1387 м

березень – Засновано Всесоюзний НДІ з охорони вод (нині Український НДІ екологічних проблем)

1976 **45 років тому**

– Відкрито Палац водних видів спорту «Акварена» (архітектор П.Аречкін. Нині Олімпійський учбово-спортивний центр «Акварена»)

1 травня – На будівлі по вул. Сумській, 1 встановлено 16-метровий термометр, створений фахівцями Харківського НДІ метрології

11 листопада – У Харкові створено театр дітей «Тимур» (засновник та перший керівник В.Сідін)

4 грудня – Засновано недержавний молодіжний театр «Мадригал»

1981 **40 років тому**

– Засновано Міську клінічну лікарню (нині Харківська обласна клінічна травматологічна лікарня)

– Засновано Музей води при Управлінні міського водопровідного господарства

– В Харкові на вулиці 23-го Серпня відкрито пам’ятник Воїнам-визволителям (скульптори І.Ястребов, Я.Рик, архітектори А.Максименко, Е.Черкасов, Є.Святченко)

1986 **35 років тому**

1 червня – В Успенському соборі Харкова відкрито Будинок органної та камерної музики

1 вересня – Відкрито Харківську міську середню школу-інтернат зимових видів спорту (нині Харківський обласний професійний коледж спортивного профілю)

1991 **30 років тому**

– Засновано Музей народного мистецтва Слобожанщини (нині відділ Харківського художнього музею)

– Засновано Харківське товариство польської культури

– Створено Харківське обласне товариство етнічних німців «Відергебурт»

Засновано товариство польської культури

– Групою художників-ентузіастів створено творче об’єднання «Слобожанське буриме»

– Біля ХНАТОБу встановлену скульптурну композицію на честь композитора М.Лисенка «Музика М.Лисенка» (скульптор С.Ястребов)

– смт Печеніги. Засновано районну бібліотеку

1 січня – Засновано газету обласної ради ветеранів України «Слово ветерана»

11 лютого – м. Зміїв. Засновано державний краєзнавчий музей

19 березня – У харківському пологовому будинку № 5 народилася перша в Україні дитина, зачата методом екстракорпорального запліднення

вересень – Започатковано музичний фестиваль «Харківські асамблеї» (нині Міжнародний). Організатор та ідеолог фестивалю – народна артистка України, ректор Харківського університету мистецтв Т.Вєркіна

15 травня – Організовано Харківський обласний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення – науково-клінічний центр для лікування хворих, що побували в зоні Чорнобильської АЕС

29 травня – Створено перший приватний ВНЗ – Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

20 жовтня – Відкрито новий комплекс Театру опери та балету ім. М.Лисенка з великою залою на 1600 місць та малою залою на 400 місць

1 листопада – Засновано Харківський інститут управління

грудень – Утворено Печенізький район

1996 **25 років тому**

– Відкрито Харківський міжрегіональний центр з планування сім’ї і репродукції людини

– Засновано Харківський гуманітарно-технічний інститут

– У Харкові вперше проведено міський конкурс «Учитель року»

– IX сесія Харківської міської ради XXII скликання затвердила Положення про герб міста та його опис

– У Харкові відбувся перший Міжнародний фестиваль традиційної народної культури «Покуть»

– Відкрився один з найбільших в Україні оптово-роздрібний центр «Барабашово»

4 квітня – Харківський район, с. Нескучне. На могилі Є.Лансере встановлено пам'ятний знак (автор проекту огорожі і хреста В.Курило)

26 квітня – Відкрито пам'ятний знак жертвам Чорнобильської катастрофи у парку «Зелений гай» Орджонікідзевського (нині Індустріального) району Харкова

29 листопада – Засновано Харківську міську художню галерею (нині Харківська муніципальна галерея ім. С.Васильківського)

7 грудня – Відкрито пам'ятник О.Масельському на кладовищі № 2 по вул. Пушкінській, 102

14 грудня – Відкрито Харківський музей Голокосту

20 грудня – Створено Східну регіональну митницю з місцем дислокації у м. Харків

2001 **20 років тому**

– Засновано фестиваль-конкурс сатири і гумору «Шельменко вітає»

23 квітня – Підписано Угоду про співробітництво між виконкомом Харківської міської ради та самоврядуванням м. Каунас (Литовська Республіка)

29 травня – На вул. Лермонтовській, біля центрального корпусу Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», відкрито монумент «Вогонь знань» на честь 10-річного ювілею цього закладу (скульптор К.Мамедов)

1 червня – Відкрито один із найбільших книжкових магазинів в Україні «Books»

серпень – У Харкові створено Український державний науково-технічний центр «Енергосталь» – науково-дослідну, проектно-конструкторську і виробничу установу

10 серпня – На честь 2000-ліття Різдва Христова на території Свято-Покровського монастиря відкрито пам'ятник Ісусу Христу (скульптор І.Ястребов, архітектор М.Ятченко)

19 серпня – м. Дергачі. Відкрито пам'ятник Т.Шевченку (скульптори О.Шауліс, О.Демченко, В.Семенюк)

30 вересня – У Байкальському провулку м. Харків відкрито пам'ятник видатній співачці К.Шульженко (скульптор М.Овсянкін, архітектор О.Жук)

2006 **15 років тому**

– На вул. Сумській, біля Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури, відкрито пам'ятник архітектору О.Бекетову (скульптор С.Гурбанов)

– Засновано звання «Почесний громадянин Харківської області»

– Введено в експлуатацію другу чергу Кобзівського газоконденсатного родовища

8 січня – Вперше в Україні почав курсувати новий вид транспорту – рейковий автобус – за маршрутом Дворічна–Харків-Пасажирський

6 лютого – Підписано Протокол про наміри співпраці між містами Харків і Даугавпілс (Латвійська Республіка)

25 квітня – У сквері біля 10-ї міської поліклініки на Північній Салтівці відкрито пам'ятник героям Чорнобиля (скульптор С.Гурбанов)

2011 **10 років тому**

2 лютого – Підписано Угоду про дружбу і співробітництво між містами Харків і Варшава (Польща)

березень – На базі двох колективів – ансамблю народного танцю «Заповіт» та народного хору «Жайвір» – створено Великий Слобожанський ансамбль пісні і танцю

15 квітня – Підписано Протокол про встановлення партнерських відносин між містами Харків і Цетіньє (Республіка Чорногорія)

15 квітня – Підписано Угоду про встановлення побратимських відносин між містами Харків і Ґазіантеп (Турецька Республіка)

22 червня – Біля НДІ астрономії ХНУ ім. В.Каразіна відкрито пам'ятний знак ученим-астрономам, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни

серпень – В Саржиному Яру, поруч з Джерелом, освячено дерев'яний храм Харківської єпархії УПЦ на честь ікони Божої Матері «Отрада, или Утешение»

29 вересня – Підписано Протокол про співпрацю між містами Харків і Порту (Португалія)

26 листопада – Створено громадську організацію «Харківський клуб «Генерал»

14 грудня – У Харкові відкрито готель Kharkiv Palace

2016 **5 років тому**

– Перед головним корпусом ХНУ ім. В.Каразіна відкрито пам'ятники Нобелівським лауреатам І.Мечникову, Л.Ландау, С.Кузнецю (архітектор С.Чечельницький, скульптори О.Рідний, А.Іванова)

19 серпня – Відкрито нову органну залу Харківської обласної філармонії

– Відкрито нову станцію Харківського метрополітену «Перемога»

30 серпня – Навпроти Центрального входу до Харківського національного університету міського господарства відкрито пам'ятник українському архітектору і педагогу О.Бекетову (архітектор С.Чечельницький, скульптори О.Рідний, Г.Іванова)

23 серпня – Підписано Меморандум про співробітництво між містами Харків та Ченстохова (Республіка Польща) в галузі туризму

25 листопада – Підписана Угоду про співробітництво між Харківською міською радою та Самоврядуванням міста обласного значення Дебрецен (Угорщина)

грудень – В Харкові відкрився перший в Україні Центр допомоги постраждалим від насильства

Розділ II

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ НА 2021 РІК

2 січня – 120 років від дня народження **Григорія Яковича Козаченка** (1901–1970), українського артиста, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка (1935–1970)

– 115 років від дня народження **Григорія Абрамовича Фінаровського** (1906–1979), українського композитора, відповідального секретаря Харківської організації Спілки композиторів УРСР (1952–1973)

5 січня – 115 років від дня народження **Бориса Олександровича Балабана** (1906–1959), українського режисера і актора, драматурга, художнього керівника Харківського театру музичної комедії (1925–1934)

– 105 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сильванського** (1916–1985), українського піаніста, композитора, педагога

6 січня (6 лютого[1]) – 110 років від дня народження **Федора Сергійовича Мар'єнка** (1911–1971), українського прозаїка

6 січня – 80 років від дня народження **Геннадія Олексійовича Близнецова** (1941), українського спортсмена, легкоатлета, багаторазового рекордсмена та чемпіона СРСР і УРСР, педагога

8 (20[2]) січня – 185 років від дня народження **Дмитра Миколайовича Кропоткіна** (1836–1879), російського та українського державного службовця, генерал-майора, харківського губернатора (1870–1879)

8 січня – 120 років від дня народження **Володимира Миколайовича Владка** (1901–1974), українського прозаїка, письменника-фантаста, журналіста

– 95 років від дня народження **Семена Михайловича Кацевича** (1926–2003), українського живописця

9 січня – 110 років від дня народження **Василя Федоровича Мироненка** (1911–1964), українського художника, графіка

---

[1] За іншими даними: 6 лютого

[2] За іншими даними: 20 січня

11 січня – 60 років від дня народження **Ігоря Анатолійовича Гайденка** (1961), українського композитора, педагога, голови правління Харківської обласної організації Національної спілки композиторів України (з 2010*)*

14 січня – 135 років від дня народження **Василя Степановича Пустовойта** (1886–1972), українського селекціонера, педагога, двічі Героя Соціалістичної Праці (1957, 1963), уродженця с. Таранівка Зміївського району

– 95 років від дня народження **Василя Петровича Самойлова** (1926–2007), українського письменника

15 січня – 90 років від дня народження **Галини Григорівни Готвянської** (1931), майстрині художнього вишивання і ткацтва, уродженки с. Козіївка Краснокутського району

17 січня – 100 років від дня народження **Бориса Андрійовича Шрамка** (1921–2012), українського історика, археолога, педагога, почесного громадянина Харкова (2005)

18 січня – 115 років від дня народження **Івана Яковича Трашутіна** (1906–1986), радянського конструктора-моторобудівника, одного зі створювачів двигуна танка Т-34, арктичного всюдихода «Харьковчанка», двічі Героя Соціалістичної Праці (1966, 1976)

20 січня – 110 років від дня народження **Георгія Сергійовича Космачова** (1911–1991), українського графіка, живописця

21 січня – 85 років від дня народження **Валентина Гавриловича Іванова** (1936–2008), українського композитора, диригента, педагога, громадського діяча

– 75 років від дня народження **Володимира Борисовича Наливайка** (1946–1982), українського композитора, піаніста, педагога

25 січня – 100 років від дня народження **Георгія Івановича Шкляревського** (1921–2011), мовознавця, літературознавця, педагога

27 січня – 130 років від дня народження **Павла Григоровича Тичини** (1891–1967), українського поета, публіциста, перекладача, громадського діяча. Жив і працював у Харкові (1923–1934)

28 січня – 120 років від дня народження **Єфрема Павловича Світличного** (1901–1976), українського живописця, графіка, педагога

– 110 років від дня народження **Семена Яковича Брауде** (1911–2003), українського радіофізика, радіоастронома

– 65 років від дня народження **Ігоря Андрійовича Ісіченка** (1956), українського філолога, письменника, педагога, церковного та громадського діяча, архієпископа Харківського і Полтавського

29 січня – 70 років від дня народження **Євгена Петровича Кушнарьова** (1951–2007), українського громадсько-політичного та державного діяча, голови Харківської обласної адміністрації (2000–2004), почесного громадянина Харкова (2006) та Харківської області (2007, посмертно), почесного громадянина Краснокутського району (2010, посмертно)

30 січня – 115 років від дня народження **Василя Миколайовича Греченка** (1906–1967), українського театрального художника, живописця

– 110 років від дня народження **Олени Яківни Гончарової** (1911–1982), українського ортопеда-травматолога

31 січня – 80 років від дня народження **Леоніда Михайловича Джурмія** (1941–2001), українського кларнетиста, диригента

1 лютого – 70 років від дня народження **Мирона Богдановича Маркевича** (1951), українського футболіста, тренера харківського ФК «Металіст» (2005–2014), почесного громадянина Харкова (2012)

3 лютого – 120 років від дня народження **Івана Миколайовича Буланкіна** (1901–1960), українського біохіміка, ректора Харківського університету (1945–1960)

– 80 років від дня народження **Едуарда Яковича Володарського** (1941–2012), російського сценариста, драматурга, прозаїка, уродженця Харкова

4 лютого – 100 років від дня народження **Василя Овсійовича Жеребкіна** (1921–2002), українського правознавця, педагога

– 40 років від дня народження **Сергія Володимировича Колодія** (1981-2014), українського військовика, Героя України (2016, посмертно), уродженця смт Пересічне Дергачівського району

5 лютого – 140 років від дня народження **Сергія Прокоповича Тимошенка** (1881–1950), українського архітектора, інженера, вченого, суспільно-політичного діяча

6 лютого – 170 років від дня народження **Юрія Миколайовича Говорухи-Отрока** (1851–1896), російського письменника, літературного критика, уродженця Харкова

– 60 років від дня народження **Юрія Івановича Онуфрієнка** (1961), російського льотчика-космонавта, уродженця с. Рясне Золочівського району

7 лютого – 115 років від дня народження **Олега Костянтиновича Антонова** (1906–1984), українського авіаконструктора, педагога, Героя Соціалістичної Праці (1966)

– 95 років від дня народження **Марка Євгеновича Тайманова** (1926–2016), російського шахіста, гросмейстера, піаніста, уродженця Харкова

8 лютого – 255 років від дня народження **Єфрема Йосиповича Мухіна** (1766–1850), українського хірурга, анатома, фізіолога, уродженця с. Зарожне Чугуївського району

10 лютого – 75 років від дня народження **Валентини Сергіївни Немцової** (1946), мистецтвознавця, художнього критика

12 лютого – 120 років від дня народження **Івана Юхимовича Сенченка** (1901–1975), українського письменника, перекладача, журналіста

– 70 років від дня народження **В'ячеслава Васильовича Лещенка** (1951), українського художника декоративно-прикладного мистецтва

15 лютого – 100 років від дня народження **Олександра Васильовича Щербака** (1921–1998), українського військовика, учасника Другої Світової війни, Героя Радянського Союзу (1944), уродженця с. Стара Водолага Нововодолазького району

– 60 років від дня народження **Галини Василівни Железняк** (1961), українського астрофізика, уфолога, директорки Харківського планетарію (з 2001)

15 лютого – 120 років від дня народження **Володимира Олександровича Михайлова** (1901–1955), українського астронома, уродженця Харкова

– 110 років від дня народження **Юрія Миколайовича Прокудіна** (1911–1992), українського ботаніка, астролога, педагога

16 лютого – 95 років від дня народження **Віктора Васильовича Гудименка** (1926–1984), українського артиста балету, балетмейстера, педагога

18 лютого – 75 років від дня народження **Олексія Степановича Баркалова** (1946–2004), українського ватерполіста, тренера, двічі Олімпійського чемпіона (1972, 1980), уродженця с. Введенка Чугуївського району

20 лютого – 145 років від дня народження **Федора Степановича Акименка** (справж. Якименко) (1876–1945), українського композитора, піаніста, диригента, педагога

– 125 років від дня народження **Ольги Миколаївни Кудрявцевої** (1896–1964), української скульпторки, педагогині

– 75 років від дня народження **Тетяни Дмитрівни Пасечник** (1946), української художниці театру, головного художника Харківського театру для дітей та юнацтва (1978–2015)

21 лютого – 95 років від дня народження **Миколи Ілліча Лактіонова** (1926–2007), українського агрохіміка, ґрунтознавця, педагога, ректора Харківського державного аграрного університету ім. В.Докучаєва (1993–1996)

– 75 років від дня народження **Олександра Івановича Удовенка** (1946), українського графіка, живописця, плакатиста

22 лютого – 105 років від дня народження **Аркадія Семеновича Школьника** (1916–1986), українського драматурга

23 лютого – 115 років від дня народження **Олександра Михайловича Касьянова** (1906–1961), українського архітектора, головного архітектора Харкова (1943–1950), педагога

– 105 років від дня народження **Дмитра Денисовича Логвинова** (1916–2003), українського ветеринара, педагога, ректора Харківського ветеринарного інституту (1957–1960)

– 95 років від дня народження **Петра Миколайовича Мальцева** (1926–2010), українського живописця, директора Чугуївської дитячої художньої школи ім. І.Рєпіна (1966–2004), почесного громадянина Чугуївського району (2006) та Чугуєва (2010, посмертно)

25 лютого – 120 років від дня народження **Костянтина Аполлоновича Коротєєва** (1901–1953), українського військовика, Героя Радянського Союзу (1945), уродженця м. Богодухів

– 100 років від дня народження **Олександра Івановича Саєнка** (1921–1995), українського поета, прозаїка

26 лютого – 85 років від дня народження **Роберта Степановича Третьякова** (1936–1996), українського поета, журналіста

28 лютого – 125 років від дня народження **Сергія Вікторовича Григор'єва** (1896–1975), українського архітектора, уродженця Харкова

1 березня – 120 років від дня народження **Павла Андрійовича Байдебури** (1901–1985), українського письменника, прозаїка

3 березня – 125 років від дня народження **Івана Сергійовича Паторжинського** (1896–1960), українського оперного співака, соліста Харківського академічного театру опери та балету ім. М.Лисенка (1925–1935), педагога

4 березня – 140 років від дня народження **Павла Федоровича Альошина** (1881–1961), українського архітектора, педагога, одного з розробників проєкту будівництва міста-супутника «Новий Харків» (більш відомий як «Соцмісто ХТЗ») (1930–1931 рр.)

6 березня – 120 років від дня народження **Наума Ілліча Ахієзера** (1901–1980), українського математика, педагога

7 березня – 165 років від дня народження **Порфирія Денисовича Мартиновича** (1856–1933), українського живописця, графіка, фольклориста, етнографа

– 155 років від дня народження **Олексія Арсентійовича Івановського** (1866–1934), українського географа, антрополога

– 125 років від дня народження **Івана Лаврентійовича Бронзова-Єгорова** (1896–1963), українського оперного співака, соліста Харківського театру опери та балету (1944–1959)

– 85 років від дня народження **Олексія Івановича Котляревського** (1936–2015), українського агронома-економіста, державного і громадського діяча, почесного громадянина Харківської області (2008)

10 березня – 65 років від дня народження **Володимира Петровича Копичка** (1956), українського інженера-механіка, поета, барда

11 березня – 110 років від дня народження **Віктора Миколайовича Савченка** (1911–1997), українського скульптора

12 березня – 160 років від дня народження **Петра Матвійовича Мухачова** (1861–1935), інженера-технолога, педагога, директора Харківського технологічного інституту (1905–1915)

– 95 років від дня народження **Івана Юхимовича Кабиша** (1926–2007), українського живописця, графіка, плакатиста

14 березня – 130 років від дня народження **Амвросія Максиміліановича Бучми** (1891–1957), українського актора, режисера, педагога

16 березня – 150 років від дня народження **Миколи Григоровича Бурачека** (1871–1942), українського живописця-пейзажиста, художника театру, мистецтвознавця, письменника, актора, педагога

– 115 років від дня народження **Романа Олексійовича Черкашина** (1906–1993), українського актора, режисера, театрального педагога

17 березня – 180 років від дня народження **Марусі Вольвачівни** (справж. Вольвач Марія Степанівна) (1841–1903), української письменниці, поетеси, громадсько-культурної діячки

– 130 років від дня народження **Матвія Генріховича Манізера** (1891–1966), російського скульптора, автора пам’ятника Т.Шевченку в Харкові (1935)

– 120 років від дня народження **В’ячеслава Андрійовича Барабашова** (1901–1979), українського композитора, педагога

19 березня – 95 років від дня народження **Миколи Федоровича Кукси** (1926), українського краєзнавця, журналіста, почесного громадянина Куп’янська (2009)

– 70 років від дня народження **Дмитра Теодоровича Димшиця** (1951), українського живописця, художника монументально-декоративного розпису

20 березня – 95 років від дня народження **Наталії Олександрівни Єщенко** (1926–2015), української піаністки, солістки Харківської філармонії (з 1947), педагогині

21 березня – 100 років від дня народження **Бориса Володимировича Жукова** (1921–1974), українського живописця, графіка

23 березня – 105 років від дня народження **Давида Ісаковича Каневського** (1916–1944), українського поета, журналіста

24 березня – 115 років від дня народження **Клавдії Іванівни Шульженко** (1906–1984), російської естрадної співачки, акторки, уродженки Харкова

– 115 років від дня народження **Георгія Павловича Чернишенка** (1906–1990), українського живописця

– 70 років від дня народження **Олександра Миколайовича Іллічова** (1951), українського скульптора, директора Харківської фабрики скульптурно-декоративних виробів при НСХУ (з 1992)

– 65 років від дня народження **Володимира Олександровича Радченка** (1956), українського хірурга, ортопеда-травматолога, почесного громадянина Харкова (2015)

25 березня – 90 років від дня народження **Вадима Сергійовича Васильєва** (1931), українського архітектора, графіка, автора проєкту кіноконцертної зали «Україна» в Харкові (1963)

26 березня – 115 років від дня народження **Казимири Іванівни Полякової** (1906), української письменниці

– 70 років від дня народження **Степана Євстахійовича Сапеляка** (1951 (за паспортними даними 1952) –2012), українського поета, прозаїка, громадського діяча

27 березня – 140 років від дня народження **Аркадія Тимофійовича Аверченка** (1881–1925), російського письменника-сатирика, драматурга, театрального критика. Працював у Харкові (1900–1907)

– 105 років від дня народження **Степана Івановича Сідельникова** (1916-1978), українського вченого-болгариста, славіста, педагога

28 березня – 130 років від дня народження **Олекси Андрійовича Слісаренка** (1891–1937), українського поета, прозаїка

29 березня – 200 років від дня народження **Сергія Івановича Зарудного** (1821–1887), українського і російського правознавця, державного діяча, уродженця Куп’янського району

– 100 років від дня народження **Олексія Степановича Данилова** (1921–2005), військовика, Героя Радянського Союзу (1943)

– 85 років від дня народження **Геннадія Степановича Башури** (1936), українського фармацевта

1 квітня – 150 років від дня народження **Миколи Овксентійовича Валяшка** (1871–1955), українського фармацевта, одного з фундаторів фармацевтичної освіти в Україні

– 65 років від дня народження **Бориса Вікторовича Гриньова** (1956), українського фізика, колекціонера та мецената

3 квітня – 110 років від дня народження **Трохима Ананійовича Суліми** (1911–1996), українського історика, краєзнавця

5 квітня – 75 років від дня народження **Сергія Олександровича Короткова** (1946–2010), музичного критика, журналіста, президента першого в Харкові рок-клубу, педагога

7 квітня – 80 років від дня народження **Володимира Миколайовича Маляра** (1941), українського артиста, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1962)

9 квітня – 135 років від дня народження **Миколи Ізмаїловича Дмитрієва** (1886-1957), українського географа, геоморфолога, педагога

12 квітня – 100 років від дня народження **Фені Самійлівни Коган** (1921–1989), української живописиці

– 80 років від дня народження **Вадима Івановича Реминяки** (1941–2018), українського лікаря-психіатра

13 квітня – 130 років від дня народження **Якова Яковича Полфьорова** (1891–1966), українського і радянського музикознавця, диригента, ректора Харківського музично-драматичного інституту (1924–1925)

16 квітня – 180 років від дня народження **Христини Данилівни Алчевської** (1841–1920), української діячки народної освіти, педагогині

18 квітня – 100 років від дня народження **Никодима** (Руснака Миколи Степановича) (1921–2011), церковного діяча, митрополита Харківського і Богодухівського (1989–2011), почесного громадянина Харкова (1999) та Харківської області (2006)

19 квітня – 200 років від дня народження **Олександра Вікентійовича Черная** (1821–1898), українського зоолога, педагога

21 квітня – 205 років від дня народження **Олександра Петровича Рославського-Петровського** (1816–1872), українського історика, статиста, ректора Харківського університету (1858–1862)

22 квітня – 30 років від дня народження **Владислава Віталійовича Зубенка** (1991–2014), українського громадського активіста, учасника Євромайдану, Героя України (2014, посмертно)

24 квітня – 150 років від дня народження **Любові Борисівни Хавкіної** (1871–1949), української бібліотекознавиці

– 140 років від дня народження **Леонори Абрамівни Блох** (1881–1943), української художниці, скульпторки, педагогині

26 квітня – 65 років від дня народження **Маргарити Анатоліївни Коваль** (1956), української тренерки зі стрільби із лука

28 квітня – 145 років від дня народження **Георгія Федоровича Проскури** (1876–1958), українського вченого у галузі гідродинаміки і гідромашинобудування

– 80 років від дня народження **Миколи Івановича Гуртового** (1941), українського актора, педагога, уродженця с. Пащенківка Коломацького району

30 квітня – 120 років від дня народження **Семена Кузнеця** (Саймона Сміта) (1901–1985), українського і американського економіста, лауреата Нобелевської премії (1971)

1 травня – 125 років від дня народження **Георгія Антоновича Цапка** (1896–1971), українського художника театру, графіка

– 75 років від дня народження **Георгія Валентиновича Селіхова** (1946–2007), українського діяча культури, директора і художнього керівника Харківського академічного театру опери та балету ім. М.Лисенка (1995–2007)

– 70 років від дня народження **Володимира Тимофійовича Стародубцева** (1951), українського, графіка, аквареліста

2 травня – 105 років від дня народження **Олексія Олексійовича Тіца** (1916–1988), українського архітектора, історика архітектури, педагога

5 травня – 100 років від дня народження **Анатолія Григоровича Горбенка** (1921–1995), українського театрознавця, педагога

6 травня – 100 років від дня народження **Георгія Івановича Магмедова** (Мегмедова) (1921–2001), українського живописця, графіка

7 травня – 85 років від дня народження **Володимира Анатолійовича Лукашова** (1936), українського режисера, педагога, музично-громадського діяча

8 травня – 85 років від дня народження **В'ячеслава В'ячеславовича Пивоварова** (1936–2016), організатора виробництва у галузі машинобудування, директора Харківського заводу ім. В.Малишева (1984-1990), почесного громадянина Харкова (2011)

9 травня – 75 років від дня народження **Миколи Петровича Коваля** (1946–2018), українського співака, соліста Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка (1975–2018), педагога

10 травня – 100 років від дня народження **Григорія Кириловича Денисенка** (1921–2011), українського військовика, льотчика-штурмовика, Героя Радянського Союзу (1946)

– 100 років від дня народження **Юрія Павловича Жбакова** (1921–1999), російського артиста, актора Харківського російського драматичного театру ім. О.Пушкіна (1950–1990-ті)

13 травня – 100 років з дня смерті **Петра Івановича Шатилова** (1869–1921), лікаря-терапевта, педагога

16 травня – 100 років від дня народження **Миколи Олександровича Дашкієва** (1921–1976), українського письменника-фантаста, критика

– 85 років від дня народження **Володимира Максовича Золотухіна** (1936–2010), українського композитора, педагога, музично-громадського діяча, голови правління Харківської організації НСКУ (1994–1999)

20 травня – 120 років від дня народження **Анатолія Йосиповича Плотічера** (1901–1987), українського психіатра, уродженця с. Олексіївка Зміївського району

21 травня – 80 років від дня народження **Анатолія Семеновича Левченка** (1941–1988), українського льотчика-космонавта, Героя Радянського Союзу (1987), уродженця смт Краснокутськ

22 травня – 145 років від дня народження **Юхима Михайловича Гофунга** (1876–1944), українського стоматолога, одного із засновників української стоматологічної школи, педагога

– 120 років від дня народження **Семена Миколайовича Тартаковського** (1901–1965), українського композитора, скрипаля

23 травня – 90 років від дня народження **Петра Васильовича Балабуєва** (1931–2007), українського авіаконструктора, Героя Соціалістичної Праці (1975), Героя України (1999)

24 травня – 125 років від дня народження **Олександра Івановича Стеблянка** (1896–1977), українського композитора, фольклориста, педагога

– 110 років від дня народження **Юрія Володимировича Корецького** (1911–1941), українського поета, перекладача, публіциста

– 50 років від дня народження **Оксани Григорівни Мардус** (1971), української письменниці, поетеси, журналістки, педагогині, почесної громадянки смт Нова Водолага Харківської області (2015)

– 40 років від дня народження **Віктора Геннадійовича Рубана** (1981), українського спортсмена, олімпійського чемпіона зі стрільби з лука (2008)

25 травня – 260 років від дня народження **Федора Васильовича Пільгера** (1761–1828), українського ветеринара, першого професора ветеринарної медицини на Слобожанщині, педагога

– 100 років від дня народження **Римми Василівни Киріної** (1921–2014), української артистки, акторки Харківського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1942–2011)

– 85 років від дня народження **Івана Григоровича Пашкова** (1936–2010), поета, журналіста

26 травня – 125 років від дня народження **Олександра Прокоповича Брижахи** (1896–1938), українського хорового диригента, музично-громадського діяча

28 травня – 75 років від дня народження **Валерія Івановича Ковальова** (1946), українського письменника, гумориста

29 травня – 135 років від дня народження **Михайла Миколайовича Соловйова** (1886–1980), українського епідеміолога, засновника Харківської наукової школи епідеміології у Харківському медичному інституті, педагога

– 120 років від дня народження **Кирила Дмитровича Синельникова** (1901–1966), українського і російського фізика, керівника лабораторії ядерної фізики (1930–1944) та директора (1944–1965*)* Фізико-технічного інституту АН УРСР у Харкові

2 червня – 145 років від дня народження **Костянтина Андрійовича Треньова** (1876–1945), російського письменника, драматурга, уродженця с. Бакшіївка Вовчанського району

5 червня – 85 років від дня народження **Василя Романовича Воргуля** (1936), українського поета

7 червня – 210 років від дня народження **Карпа Трохимовича Соленика** (1811–1851), українського і російського актора, одного з засновників українського реалістичного театру першої половини XIX ст.

– 115 років від дня народження **Івана Олексійовича Плиса** (1906–1982), українського художника, краєзнавця, засновника Барвінківського краєзнавчого музею

8 червня – 75 років від дня народження **Віля Савбановича Бакірова** (1946), українського соціолога, педагога, ректора ХНУ ім. В.Каразіна (з 1998), почесного громадянина Харкова (2009)

10 червня – 85 років від дня народження **Івана Федоровича Прокопенка** (1936), українського економіста, педагога, ректора Харківського державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди (з 1980), почесного громадянина Харкова (2009)

– 30 років від дня народження **Оксани Валеріївни Шишкової** (1991), української лижниці, біатлоністки, почесної громадянки Харківської області (2018)

11 червня – 95 років від дня народження **Валерія Ківовича Айзенштадта** (1926–1999), українського театрального критика, історика театру, педагога

12 червня – 90 років від дня народження **Євгенії Семенівни Мірошниченко** (1931–2009), української співачки, Героя України (2006), почесної громадянки Харкова (2001)

13 червня – 70 років від дня народження **Сергія Євгеновича Єгорова** (1951–2008), українського художника монументально-декоративного мистецтва

20 червня – 95 років від дня народження **Івана Євгеновича Тарапова** (1926–2002), українського вченого-математика, ректора Харківського державного університету ім. М.Горького (1975–1993)

21 червня – 115 років від дня народження **Михайла Федоровича Покотила** (1906–1971), українського артиста, режисера, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1933–1961)

– 70 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Погорелова** (1951), українського художника

22 червня – 130 років від дня народження **Петра Андрійовича Лісового** (справж. Свашенко) (1891–1937), українського письменника і журналіста

– 95 років від дня народження **Валентина Васильовича Біблика** (1926–2009), українського вченого в галузі тракторобудування, директора ХТЗ (1969-1996), Героя Соціалістичної Праці (1981), почесного громадянина Харкова (1999)

– 80 років від дня народження **Василя Івановича Висовеня** (1941–2007), артиста, актора Харківського академічного драматичного театру ім. Т.Шевченка

26 червня – 85 років від дня народження **Івана Федоровича Калантая** (1936), українського державного службовця, Героя Соціалістичної Праці (1971), почесного громадянина Харківської області (2010)

2 липня – 80 років від дня народження **Віктора Олексійовича Кириченка** (1941–2017), українського поета, прозаїка, композитора, почесного громадянина Мерефи

3 липня – 115 років від дня народження **Василя Івановича Атрощенка** (1906–1991), українського хіміка-технолога, громадського діяча, Героя Соціалістичної Праці (1971)

– 85 років від дня народження **Володимира Семеновича Калашника** (1936), українського поета, літературознавця, мовознавця, педагога

4 липня – 145 років від дня народження **Олександра Марковича Гінзбурга** (1876–1949), українського інженера, архітектора

– 130 років від дня народження **Петра Панча** (Панченка Петра Йосиповича) (1891–1978), українського прозаїка

5 липня – 80 років від дня народження **Юрія Володимировича Соболєва** (1941), українського вченого, ректора Української державної академії залізничного транспорту (1980–2004)

7 липня – 95 років від дня народження **Олега Олександровича Лаврентьєва** (1926–2011), українського та російського фізика-ядерника

– 70 років від дня народження **Віктора Володимировича Чурсіна** (1951), українського живописця, графіка, аквареліста

11 липня – 165 років від дня народження **Петра Олексійовича Левченка** (1856–1917), українського живописця, пейзажиста, рисувальника, графіка

12 липня – 105 років від дня народження **Івана Миколайовича Заболотного** (1916–1942), українського військовика, Героя Радянського Союзу (1942, посмертно), уродженця с. Шипувате Великобурлуцького району

– 100 років від дня народження **Павла Андрійовича Масленнікова** (1921–2019), українського радянського педагога, Героя Соціалістичної Праці (1978), почесного громадянина Харкова (2012)

– 70 років від дня народження **Петра Болеславовича Рачинського** (1951), українського артиста, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1971)

14 липня – 90 років від дня народження **Олександра Омеляновича Кожуха** (1931–2016), тренера з плавання, директора СДЮОР з плавання Харківської обласної ради спортивного товариства «Динамо» (1956–1987)

15 липня – 110 років від дня народження **Володимира Костянтиновича Нікітіна** (1911–1982), російського автогонщика, автоконструктора

16 липня – 125 років від дня народження **Андрія Івановича Кіпріанова** (1896–1972), українського хіміка

17 липня – 130 років від дня народження **Абрама Олександровича Слуцкіна** (1891–1950), українського радіофізика, одного із засновників української школи радіофізиків

20 липня – 120 років від дня народження **Валентина Тихоновича Борисова** (1901–1988), українського композитора, педагога, музично-громадського діяча, ректора Харківської державної консерваторії (1944–1949)

– 110 років від дня народження **Василя Степановича Кучера** (1911–1967), українського прозаїка

– 80 років від дня народження **Миколи Івановича Козака** (1941–2019), українського поета, публіциста, критика

– 75 років від дня народження **Георгія Миколайовича Кірпи** (1946–2004), українського фахівця у галузі залізничного транспорту, державного діяча, Героя України (2002), почесного громадянина Харкова (2004)

22 липня – 130 років від дня народження **Сергія Володимировича Пилипенка** (1891–1934), українського прозаїка, байкаря, критика, громадського діяча

23 липня – 70 років від дня народження **Сергія Івановича Майбороди** (1951–2009), українського художника, уродженця с. Задонецьке Зміївського району

24 липня – 95 років від дня народження **Карла Альфредовича Таньпетера** (1926–2008), українського живописця, педагога

25 липня – 90 років від дня народження **Фелікса Михайловича Соболєва** (1931-1984), українського режисера документального кіно, уродженця Харкова

27 (26[1])липня – 145 років від дня народження **Володимира Петровича Воробйова** (1876–1937), українського анатома, педагога, одного із організаторів і наукових керівників Українського інституту експериментальної медицини (Харків), засновника української наукової школи анатомів

29 липня – 70 років від дня народження **Людмили Олександрівни Бєлової** (1951), української педагогині, директорки Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (з 2014), почесної громадянки Харківської області (2017)

---

[1] За іншими даними: 26 липня

1 серпня – 105 років від дня народження **Іллі Юхимовича Васильченка** (1916–1992), українського живописця, графіка

2 серпня – 175 років від дня народження **Матвія Сидоровича Кузнєцова** (1846–1911), російського промисловця, мецената, засновника фаянсового підприємства в с. Буди Харківського району

3 серпня – 70 років від дня народження **Іллі Марковича Гельфгата** (1951), українського фізика, педагога, почесного громадянина Харкова (2009)

4 серпня – 105 років від дня народження **Бориса Марковича Красовицького** (1916–2008), українського хіміка

6 серпня – 120 років від дня народження **Григорія Єгоровича Штонди** (1901–1960), українського військовика, учасника Другої Світової війни, Героя Радянського Союзу (1943), почесного громадянина Шевченківського району

– 115 років від дня народження **Бориса Георгійовича Лазарєва** (1906–2001), українського фізика, педагога

7 серпня – 80 років від дня народження **Василя Володимировича Шейка** (1941), українського поета

8 серпня – 90 років від дня народження **Миколи Петровича Лукіна** (1931–2009), українського фахівця з мостобудування

– 70 років від дня народження **Володимира Миколайовича Борисенка** (1951), українського артиста, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1974)

9 серпня – 70 років від дня народження **Олександра Назаровича Ярмиша** (1951), українського правознавця, педагога, ректора Національного університету внутрішніх справ (2003–2005)

10 серпня – 90 років від дня народження **Юрія Яковича Барабаша** (1931), українського та російського літературознавця, критика, уродженця Харкова

12 серпня – 110 років від дня народження **Андрія Олександровича Білецького** (1911–1995), українського мовознавця, філолога

15 серпня – 160 років від дня народження **Володимира Олександровича Беклемішева** (1861–1920), російського скульптора, педагога, автора першого погруддя Кобзаря, створеного для садиби Алчевських у Харкові (1898)

– 155 років від дня народження **Олександра Васильовича Дедюліна** (1866–1924), українського мікробіолога, епізоотолога

– 95 років від дня народження **Германа Олексійовича Барановського** (1926–2007), українського вченого у галузі ракетно-космічної техніки, засновника Харківського НДІ радіотехнічних вимірів

– 85 років від дня народження **Миколи Дмитровича Пархоменка** (1936), українського журналіста, фотографа, почесного громадянина Люботина (2012)

16 серпня – 90 років від дня народження **Юрія Михайловича Старостенка** (1931–1990), українського живописця, графіка, театрального художника

18 серпня – 90 років від дня народження **Олега Георгійовича Гончаренка** (1931–1986), українського ковзаняра, чемпіона світу (1953, 1956, 1958), уродженця Харкова

19 серпня – 110 років від дня народження **Антона Дмитровича Маторина** (1911–1992), українського архітектора

– 80 років від дня народження **Дмитра Івановича Мазоренка** (1941), українського вченого у галузі механізації сільського господарства, ректора Харківського державного технічного університету сільського господарства ім. П.Василенка (1996–2012)

20 серпня – 105 років від дня народження **Дмитра Борисовича Алфімова** (1916–1961), українського військовика, Героя Радянського Союзу (1943)

22 серпня – 60 років від дня народження **Сергія Івановича Чернова** (1961), українського політично-громадського діяча, голови Харківської облради (з 2008), почесного громадянина Харкова (2014)

29 серпня – 105 років від дня народження **Олександра Гордійовича Зубарєва** (1916–1942), українського педагога, секретаря Харківського підпільного обкому комсомолу під час Другої Світової війни (1941–1942), Героя Радянського Союзу (1965, посмертно)

30 серпня – 85 років від дня народження **Владлена Михайловича Карасика** (1936–2004), українського аграрія, фахівця цукрової промисловості

31 серпня – 100 років від дня народження **Наума Олександровича Димарського** (1921–2007), російського спортивного журналіста, теле- і радіокоментатора, уродженця Харкова

– 90 років від дня народження **Галини Миколаївни Каширіної** (1931–2016), українського бібліографа, краєзнавця, співробітниці ХДНБ ім. В.Короленка (1959–1986)

2 вересня – 75 років від дня народження **Михайла Івановича Попова** (1946), українського живописця, аквареліста

3 вересня – 160 років від дня народження **Михайла Андрійовича Беркоса** (1861–1919), українського живописця-пейзажиста, педагога

– 150 років від дня народження **В'ячеслава Костянтиновича Залеського** (1871–1936), українського фізіолога, біохіміка рослин

7 вересня – 125 років від дня народження **Рафаїла Давидовича Синельникова** (1896–1981), українського анатома, автора відомого «Атласа анатомии человека», ініціатора заснування Харківського товариства анатомів, гістологів і ембріологів (1952)

8 вересня – 170 років від дня народження **Максима Максимовича Ковалевського** (1851–1916), українського історика, етнографа, юриста, громадського та політичного діяча, уродженця Харкова

11 вересня – 85 років від дня народження **Івана Єгоровича Мірошниченка** (1936–2006), українського поета

– 80 років від дня народження **Олега Вікторовича Жихарєва** (1941), українського прозаїка

15 вересня – 70 років від дня народження **Сергія Михайловича Куделка** (1951), українського історика, музеєзнавця, краєзнавця, педагога, директора Центру краєзнавства ім. П.Тронька ХНУ ім. В.Каразіна (з 2008), почесного громадянина Харкова (2016)

16 вересня – 60 років від дня народження **Олександра Миколайовича Рідного** (1961), українського скульптора, почесного громадянина Харкова (2014)

17 вересня – 120 років від дня народження **Фреда** (Федора) **Дмитровича Яшинова** (1901–1987), українського діяча циркового мистецтва, директора Харківського цирку (1931–1982)

18 вересня – 75 років від дня народження **Тетяни Борисівни Вєркіної** (1946), української піаністки, музикознавиці, педагогині, ректорки Харківського держаного університету мистецтв ім. Котляревського (з 2003), почесної громадянки Харкова (2012)

19 вересня – 145 років від дня народження **Олександра Йоахимовича Горовиця** (1876–1927), українського піаніста, музичного критика, педагога

21 вересня – 110 років від дня народження **Марка Наумовича Бернеса** (1911–1969), російського актора, естрадного співака. У Харкові закінчив театральні курси, дебютував у музичному театрі «Муссурі» (1928)

– 55 років від дня народження **Ріната Леонідовича Ахметова** (1966), українського підприємця, благодійника, політичного діяча, почесного громадянина Харківської області (2008)

23 вересня – 110 років від дня народження **Івана Кириловича Мандрики** (1911–1994), українського художника-графіка, плакатиста

24 вересня – 215 років від дня народження **Михайла Васильовича Остроградського** (1801–1862), російського і українського математика. Навчався у Харківському університеті (1817–1820)

29 вересня – 120 років від дня народження **Льва Васильовича Шубникова** (1901–1937), українського фізика в галузі фізики низьких температур

1 жовтня – 115 років від дня народження **Михайла Федоровича Семка** (1906–1979), українського вченого у галузі обробки металів, педагога, ректора Харківського політехнічного інституту (1950–1979), Героя Соціалістичної Праці (1976)

– 75 років від дня народження **Юрія Михайловича Данильчишина** (1946), українського співака, педагога

2 жовтня – 150 років від дня народження **Михайла Федоровича Іванова** (1871–1935), українського вченого-тваринника, педагога, засновника експериментальної зоотехнічної станції в заповіднику Асканія-Нова

– 115 років від дня народження **Івана Багряного** (справж. Лозов’ягін Іван Павлович) (1906–1963), українського поета, прозаїка, драматурга

– 65 років від дня народження **Володимира Миколайовича Лісового** (1956), українського уролога, педагога, ректора Харківського державного медичного університету (з 2005), почесного громадянина Харкова (2012) та Харківської області (2017)

3 жовтня – 135 років від дня народження **Варвари Андріївни Каринської** (1886–1983), російської і американської художниці-костюмера, уродженки Харкова

– 110 років від дня народження **Анатолія Михайловича Дев'яніна** (1911–1986), українського художника, графіка

5 жовтня – 140 років від дня народження **Івана Митрофановича Северина** (1881–1964), українського художника-пейзажиста, педагога

– 115 років від дня народження **Юрія Вухналя** (справж. Ковтун Іван Дмитрович) (1906–1937), українського письменника-сатирика і гумориста

– 70 років від дня народження **Василя Леонтійовича Ганоцького** (1951), українського художника, живописця, педагога

6 жовтня – 80 років від дня народження **Валерія Миколайовича Алтухова** (1941), українського музиканта, кларнетиста, педагога, почесного громадянина Харкова (2017)

8 жовтня – 120 років від дня народження **Сергія Фотійовича Бесєдіна** (1901–1996), українського живописця, графіка, педагога

– 120 років від дня народження **Саула Марковича Фертика** (1901–1987), українського вченого у галузі електрофізики, педагога

– 110 років від дня народження **Поліни Іванівни Коваленко** (1911–1975), української лікарки-психіатра, директорки Українського психоневрологічного НДІ (1953–1960)

10 жовтня – 160 років від дня народження **Фрітьйофа Нансена** (1861–1930), норвезького мандрівника, океанографа, громадського діяча. Відвідав Харків з метою допомоги українському народу (1923)

11 жовтня – 85 років від дня народження **Олександра Івановича Юдіна** (1936–2012), українського інженера-будівельника, педагога, почесного громадянина Харкова (2010)

12 жовтня – 110 років від дня народження **Івана Федоровича Скотаря** (1911–1996), українського краєзнавця, автора нарису «Валківська старовина»

14 жовтня – 135 років від дня народження **Григорія Опанасовича Драненка** (1886–1944), українського композитора, педагога

– 115 років від дня народження **Петра Сергійовича Білинника** (1906–1998), українського оперного співака (ліричний тенор), соліста Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка (1940–1942)

– 80 років від дня народження **Олександра Михайловича Кривулі** (1941–2012), українського філософа, педагога, ініціатора та організатора проведення Харківських міжнародних Сковородинівських читань (з 1992)

– 65 років від дня народження **Тамари Вікторівни Поліщук** (1956), української журналістки, краєзнавиці, громадсько-культурної діячки, директорки Валківського краєзнавчого музею (з 1992)

15 жовтня – 75 років від дня народження **Віктора Степановича Бойка** (1946), українського поета, прозаїка, перекладача

– 70 років від дня народження **Віктора Анатолійовича Полянецького** (1951), українського прозаїка, письменника

– 65 років від дня народження **Ірини Олександрівни Євси** (1956), української російськомовної поетеси, перекладачки

16 жовтня – 70 років від дня народження **Валерія Петровича Дяченка** (1951), українського літературного критика, громадського діяча

– 60 років від дня народження **Юрія Володимировича Янка** (1961), українського диригента, директора Харківської обласної філармонії (з 2004), почесного громадянина Харківської області (2020)

17 жовтня – 100 років від дня народження **Марії Кіндратівни Гороховської** (1921–2001), російської гімнастки, тренерки, абсолютної олімпійської чемпіонки зі спортивної гімнастики (1952)

18 жовтня – 125 років від дня народження **Адольфа Йосиповича Страхова** (справж. Браславський) (1896–1979), українського скульптора і графіка

– 100 років від дня народження **Володимира Яковича П'янова** (1921–2006), українського критика, перекладача, журналіста

20 жовтня – 125 років від дня народження **Сергія Петровича Чмельова** (1896–1941), українського письменника-гумориста

21 жовтня – 100 років від дня народження **Сергія Михайловича Мушника** (1921–1994), українського поета, прозаїка

– 95 років від дня народження **Володимира Логвиновича Рвачова** (1926-2005), українського фізика, математика

– 70 років від дня народження **В'ячеслава Самуїловича Савина** (справж. Шнитман) (1951–2002), українського письменника, історика, журналіста

23 жовтня – 155 років від дня народження **Леоніда Леонідовича Лісовського** (1866–1934), українського композитора, музикознавця, педагога

– 50 років від дня народження **Бориса Євгеновича Ложкіна** (1971), українського бізнесмена, віце-президента Всесвітнього єврейського конгресу (World Jewish Congress (з 2018), почесного громадянина Харкова (2015)

24 жовтня – 75 років від дня народження **Петра Прокоповича Тодорова** (1946), українського машинобудівника, громадського діяча, голови правління ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе» (1996–2005)

25 жовтня – 185 років від дня народження **Миколи Єфремовича Скворцова** (1836–1902), російського історика філософії, письменника, перекладача

– 150 років від дня народження **Володимира Михайловича Гордона** (1871–1926), українського правознавця, одного із засновників Харківської наукової школи правознавців

– 120 років від дня народження **Івана Івановича Лукашова** (1901–1970), українського радянського епізоотолога

– 105 років від дня народження **Павла Павловича Антонова-Дружиніна** (1916–1985), російського артиста, актора Харківського російського драматичного театру ім. О.Пушкіна (1952–1978)

– 75 років від дня народження **Михайла Дмитровича Пилипчука** (1946), українського державного і громадського діяча, голови Харківської міської ради (1998–2002), почесного громадянина Харкова (2007)

26 жовтня – 80 років від дня народження **Агнеси Володимирівни Дзвонарчук** (справж. Свинарчук) (1941), української актриси, акторки Харківського українського академічного драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1962), педагога

27 жовтня – 65 років від дня народження **Григорія Едуардовича Долуханова** (1956), українського і російського письменника, поета, журналіста

– 50 років від дня народження **Павла Яковича Фукса** (1971), українського підприємця, мецената, почесного громадянина Харкова (2014)

28 жовтня – 80 років від дня народження **Юрія Олександровича Станішевського** (1936–2009), українського театрознавця, педагога

29 жовтня – 100 років з дня смерті **Костянтина Олексійовича Андрєєва** (1848–1921), українського математика, голови Харківського математичного товариства (1883–1898)

31 жовтня – 110 років від дня народження **Олександра Ілліча Ахієзера** (1911–2000), українського фізика, одного з засновників Харківської школи фізиків-теоретиків

1 листопада – 170 років від дня народження **Івана Івановича Манжури** (1851–1893), українського поета, фольклориста, етнографа

– 115 років від дня народження **Дмитра Павловича Овчаренка** (1906–1976), українського театрального художника, педагога

4 листопада – 110 років від дня народження **Бориса Івановича Котлярова** (1911–1989), українського прозаїка, поета, публіциста

100 років з дня смерті **Якова Степановича Степового** (справж. Якименко) (1883–1921), українського композитора, музичного критика, публіциста

5 листопада – 65 років від дня народження **Леоніда Володимировича Ушкалова** (1956–2019), українського філолога, письменника, літературознавця

7 листопада – 100 років від дня народження **Євгена Олексійовича Гуданова** (1921–1944), українського військовика, Героя Радянського Союзу (1944, посмертно)

8 листопада – 130 років від дня народження **Олеся Досвітнього** (справж. Скрипаль Олександр Федорович) (1891–1934), українського прозаїка, публіциста, уродженця Вовчанська

– 110 років від дня народження **Михайла Кириловича Чорного** (1911–1985), українського кінооператора, уродженця Богодухова

10 листопада – 75 років від дня народження **Віталія Васильовича Апалькова** (1941–2011), українського графіка, плакатиста, педагога

– 75 років від дня народження **Володимира Олексійовича Глєбова** (1946), українського поета, публіциста

13 листопада – 200 років від дня народження **Леопольда Єгоровича Кеніга** (1821–1903), купця, підприємця, цукрозаводчика

14 листопада – 110 років від дня народження **Пилипа Мусійовича Бондаря** (1911–1997), українського скульптора

15 листопада – 85 років від дня народження **Михайла Лукича Гомона** (1936), українського літературознавця

16 листопада – 160 років від дня народження **В'ячеслава Івановича Сука** (1861–1933), російського диригента. Очолював приватні оперні антрепризи в Харкові (1897–1904), де вперше в України поставив опери «Садко» (1898), «Царева наречена» (1900) М.Римського-Корсакова

19 листопада – 90 років від дня народження **Володимира Михайловича Ажажи** (1931–2009), українського фізика-експериментатора

20 листопада – 125 років від дня народження **Михайла Івановича Вериківського** (1896–1962), українського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча, диригента Харківського оперного театру ім. М.Лисенка (1928–1935)

– 85 років від дня народження **Володимира Мойсейовича Кошкіна** (1936–2011), українського вченого фізика-хіміка

20 листопада – 75 років від дня народження **Віктора Васильовича Кириченка** (1946), українського селекціонера, генетика, директора Інституту рослинництва ім. В.Юр'єва УААН (з 2014)

– 70 років від дня народження **Світлани Олександрівни Горбунової-Рубан** (1951), української громадської діячки, почесної громадянки Харкова (2018)

23 листопада – 115 років від дня народження **Ісидора Ілліча Вимера** (1906–1983), українського композитора, диригента, педагога

24 листопада – 90 років від дня народження **Ігоря Павловича Ястребова** (1931), українського скульптора

– 60 років від дня народження **Олега Анатолійовича Лазаренка** (1961), українського художника, живописця

29 листопада – 115 років від дня народження **Сергія Олександровича Воробйова** (1906–1992), українського радянського вченого, педагога, першого директора Українського заочного політехнічного інституту (1958–1963)

30 листопада – 85 років від дня народження **Володимира Івановича Красюка** (1936–2003), поета, живописця

2 грудня – 120 років від дня народження **Олексія Борисовича Глаголіна** (1901–1987), українського актора, режисера, педагога

– 115 років від дня народження **Ярослава Васильовича Гримайла** (1906–1984), українського прозаїка, поета, публіциста

4 грудня – 85 років від дня народження **Сергія Сергійовича Пілiграма** (1936–2019), українського фахівця у галузі будівництва та комунального господарства, громадського діяча, почесного громадянина Харківської області (2010)

6 грудня – 150 років від дня народження **Миколи Кіндратовича Вороного** (1871–1938), українського поета, перекладача, актора, театрознавця

– 115 років від дня народження **Якова Олександровича Малика** (1906-1980), українського державного діяча, уродженця с. Островерхівка Зміївського району

– 105 років від дня народження **Миколи Арсенійовича Масленнікова** (1916–1986), українського фахівця у галузі авіадвигунобудування, педагога, ректора Харківського авіаційного інституту (1962–1976)

– 85 років від дня народження **Кіма Хомича Балабухи** (1936–2006), українського поета, літературознавця, критика, краєзнавця

7 грудня – 120 років від дня народження **Ольги Петрівни Джигурди** (1901–1986), української письменниці, уродженки с. Печеніги

– 115 років від дня народження **Катерини Гнатівни Твердохліб** (1906–2007), цукровода, Героя Соціалістичної Праці (1965), почесної громадянки Харківської області (2007)

– 85 років від дня народження **Олександра Степановича Масельського** (1936–1996), українського державного і громадського діяча, Героя України (2006, посмертно), почесного громадянина Харківської області (2006, посмертно)

12 грудня – 75 років від дня народження **Володимира Станіславовича Кривцова** (1946–2017), українського вченого у галузі авіації і космонавтики, ректора Національного аерокосмічного університету ім. М.Жуковського «ХАІ» (з 1998), почесного громадянина Харкова (2011)

15 грудня – 140 років від дня народження **Леоніда Петровича Крамаренка** (1881–1960), українського вченого у галузі сільськогосподарського машинобудування, педагога

16 грудня – 115 років від дня народження **Анатолія Петровича Єременка** (1906–1970), українського фахівця у галузі аеродинаміки, державного діяча, директора Харківського авіаційного інституту (1941–1946)

– 100 років від дня народження **Віктора Дмитровича Вакуленка** (1921–2000), драматурга, прозаїка, публіциста, уродженця м. Ізюм

18 грудня – 100 років від дня народження **Тетяни Григорівни Шерстюк** (1921–2003), української бібліотекознавиці, краєзнавиці

24 грудня – 155 років від дня народження **Миколи Федотовича Мельникова-Разведенкова** (1866–1937), українського вченого-патологоанатома

25 грудня – 95 років від дня народження **Володимира Тарасовича Толоки** (1926–2012), українського фізика

27 грудня – 145 років від дня народження **Івана Олексійовича Алчевського** (1876–1917), українського співака, музично-громадського діяча

28 грудня – 110 років від дня народження **Зельмана Мендельовича Каца** (1911–2008), українського і російського поета, журналіста

29 грудня – 95 років від дня народження **Михайла Григоровича Швалба** (1926–1995), українського бібліографа, бібліотекознавця

30 грудня – 90 років від дня народження **Василя Михайловича Омельченка** (1931), українського прозаїка, журналіста

Цього року виповнюється

1741 – 280 років від дня народження **Олександра Олександровича Паліцина** (1741–1816), російського і українського просвітителя, письменника, перекладача. Паліцин зробив перший в Україні переклад пам'ятки під назвою «Игорь, героическая песнь с древней славянской песни, писанной в XII веке. Переложил стихами А. Палицын» (1807 р.). У 1810 р. обрано Почесним членом президії Харківського університету «как ревнитель просвещения местного края»

1791 – 230 років від дня народження **Розумника Тимофійовича Гонорського** (1791–1818), українського і російського письменника, поета. Життя просвітителя тісно пов'язане з Харківським університетом, де він вчився і викладав німецьку мову, географію, історію середніх віків

1801 – 220 років від дня народження **Петра Олександровича Бутковського** (1801–1844), вченого-психіатра, засновника наукової психіатрії в Україні

1811 – 210 років від дня народження **Олександра Івановича Палюмбецького** (1811–1897), юриста, педагога, ректора Харківського університету (1850–1852, 1872–1873)

1836 – 185 років від дня народження **Бориса Семеновича Покровського** (1836–1903), українського архітектора

– 185 років від дня народження **Сергія Іліодоровича Загоскіна** (1836–1904), російського архітектора, працював на посаді міського архітектора у Харкові (1883–1890)

1841 – 180 років від дня народження **Івана Миколайовича Оболенського** (1841–1920), вченого-лікаря, одного із засновників товариства швидкої допомоги в Харкові

1851 – 170 років від дня народження **Іліодора Іліодоровича Загоскіна** (1851–1919), російського інженера і архітектора

1856 – 165 років від дня народження **Петра Івановича Кравцова** (1856–1925), українського музично-громадського діяча, лікаря, педагога

1866 – 155 років від дня народження **Григорія Олексійовича Алчевського** (1866–1920), співака, композитора, педагога

1871 – 150 років від дня народження **Бориса Михайловича Корнєєнка** (1871–1916), українського архітектора, харківського міського архітектора (1899–1912)

– 150 років від дня народження **Петра Антоновича Заковорота** (1871–1951), українського фехтувальника, одного із засновників радянської школи фехтування, уродженця с. Куп’єваха Богодухівського району

1876 – 145 років від дня народження **Олексія Михайловича Олексієнка** (1876–1942), одного з перших українських кінорежисерів, актора Харківської трупи Д.Гайдамаки

1881 – 140 років від дня народження **Віктора Абрамовича Естровича** (1881–1941), українського архітектора

18 лютого

75 років від дня народження Олексія Степановича Баркалова

Баркалов Олексій Степанович, український ватерполіст, тренер, двічі Олімпійський чемпіон. Народився 18 лютого 1946 р. в с. Введенка Чугуївського району. «Як і багато однолітків, у дитинстві Олексій цікавився відразу багатьма видами спорту. Він чудово грав у футбол, волейбол, хокей, настільний теніс, шахи. А за порадою батька, коли родина мешкала в Харкові, записався ще й в секцію плавання. Його тренер Микола Шумаров одразу звернув увагу на шестикласника з характером. Минуло менше трьох років, і Альоша Баркалов був одним з кращих вихованців. І тут сталося те, чого Шумаров не міг передбачити… Щоби скрасити монотонність тренувань, він дозволяв хлопцям завершувати кожне заняття грою у воді з м’ячем і влаштовував бліц-турніри. З часом запримітив: завжди перемагає команда, за яку виступає Баркалов. Не зміг не побачити тренер і те, що Альоша втрачає інтерес до плавання. Саме Шумаров і допоміг своєму вихованцю перейти в секцію водного поло, особисто запропонувавши взяти хлопця.

Талант у новому для себе виді спорту Баркалов почав розкривати доволі швидко. Вже за рік він грав у юнацькій ватерпольній збірній Харкова, а ще через рік – у молодіжній команді СРСР. У першому ж великому турнірі – Кубку Дружби – закинув 28 м’ячів і отримав приз найрезультативнішого гравця. Це відкрило хлопцю шлях у національну збірну країни, в якій він невдовзі став ключовим гравцем на довгі роки, зігравши на чотирьох Олімпіадах!..

Перша Олімпіада в Мехіко в 1968 році стала для Баркалова «срібною»…

А от на наступній Олімпіаді в Мюнхені «золото» дісталося вже радянській збірній. Причому вирішальний внесок у цей успіх зробив саме Баркалов, який був тоді капітаном команди…

У 1976 році на Олімпіаді в Монреалі ватерпольна збірна СРСР до п’єдесталу не добралася…

Реноме найсильнішої команди світу ватерполісти СРСР підтвердили на домашній Олімпіаді-80 у Москві. Вигравши в діючих олімпійських чемпіонів – команди Угорщини – у дебютному матчі, радянська збірна потім зі стовідсотковим результатом пройшла весь фінальний етап, перемігши під кінець команду Югославії. Причому 34-річного Баркалова новий тренер збірної

Борис Попов перевів з атаки в оборону, що не завадило харків'янину стати другим за результативністю гравцем у команді (дев'ять м'ячів).

Усього за головну команду країни Баркалов зіграв 412 матчів! Це досягнення було внесено до Книги рекордів Гіннеса. Найближчі конкуренти відстали більше ніж на 100 матчів. Крім того, Олексій Степанович став першим радянським ватерполістом, якого увічнено в Міжнародній залі слави водних видів спорту, розташованій у США. У колекції Баркалова є також і «золото» чемпіонатів світу (1975) та Європи (1970). На внутрішній арені Олексій завжди грав за ватерпольний клуб «Динамо» - спочатку харківський (протягом 12 років), а потім – київський. Після закінчення ігрової кар'єри працював тренером югославської команди «Нові-Сад», президентом Федерації водного поло України, головним тренером національної збірної. Був нагороджений орденом Дружби народів, орденом «За заслуги перед Вітчизною» III ступеня…» (Білобровко О. Нові герої харківських вулиць: Олексій Баркалов).

Але його справжнім дітищем, народженим, вихованим ним, стала молодіжна збірна України зразка 1986 р. Набравши хлопчаків, Баркалов вивів їх у чемпіони СРСР.

Пухлина, складний перелом, серцева недостатність, смерть сина підкосили О.Баркалова.

Помер Олексій Степанович Баркалов 9 вересня 2014 р., після чергового серцевого нападу. Похований в Києві на Байковому цвинтарі.

Відповідно до рішення Харківської міської ради від 19 листопада 2015 р. одну з вулиць міста перейменовано на честь двократного олімпійського чемпіона.

7 травня 2018 р. на території спорткомплекса НТУ «ХПІ» було відкрито меморіальну дошку випускнику електроенергетичного факультету ХПІ 1972 р., заслуженому майстру спорту Олексію Степановичу Баркалову.

Алексей Баркалов [Электронный ресурс] // Водное поло. – Текст. данные. – Режим доступа: http://waterpolo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=110. – Загл. с экрана.

Баркалова Л. «Ангел-хранитель» трижды спасал мужа от гибели в авиакатастрофах, а вот уберечь от второго инфаркта не смог» : [беседа с вдовой чемпиона Л.Баркаловой] // Факты и комментарии. – 2009. – 23 мая. – С. 5.

Баркалов А.С. Главное сплоченность [Электронный ресурс] / А.С.Баркалов // Спорт. игры. – 1982. – № 12. – Текст. данные. – Режим доступа: http://www.wpfitnesliga.narod.ru/si1982n12.html. – Загл. с экрана.

Баркалов А.С. Подождем до августа [Электронный ресурс] / А.С.Баркалов // Спорт. игры. – 1982. – № 5. – Текст. данные. – Режим доступа: http://www.wpfitnesliga.narod.ru/si1982n5.html. – Загл. с экрана.

Баркалов А. «Причитающиеся нам деньги разбазарили на женщин» [Электронный ресурс] : [интервью] // Сегодня. – 1998. – 12 февр. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.segodnya.ua/oldarchive/afd91cc371659dcec22566cd0044953d.html. – Загл. с экрана.

Білобровко О. Нові герої харківських вулиць: Олексій Баркалов / О.Білобровко // Слобід. край. – 2015. – 19 груд. : фот.

В ХПИ открыли мемориальную доску легендарному спортсмену [Электронный ресурс] // ХПИ. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.kpi.kharkov.ua/rus/2018/05/10/khpi-memory-barkalov/. – Загл. с экрана.

Ровчан В. Шлях до вершин / В.Ровчан // Вечір. Харків. – 1972. – 22 квіт.

Сахновський К.П. Баркалов Олексій Степанович [Електронний ресурс] / К.П.Сахновський // Енциклопедія Сучасної України. – Текст. дані. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=40580

10 березня

65 років від дня народження Володимира Петровича Копичка

Копичко Володимир Петрович, український інженер-механік, поет, бард. Народився 10 березня 1956 р. в м. Новосибірськ, в сім'ї військовослужбовця. У 1970 р. родина переїхала в Україну в м. Суми. У 1973 р. Володимир Копичко закінчив Сумську середню школу №3 і вступив до Харківського авіаційного інституту ім. М.Жуковського (ХАІ). Після закінчення з відзнакою літакобудівного факультету ХАІ за фахом «інженер-механік з літакобудування», в 1979 р. Володимира Петровича призвали до лав Радянської Армії. Після демобілізації, з липня 1981 по грудень 1983 р. працював інженером у Галузевій науково-дослідної лабораторії композитних матеріалів кафедри

конструкцій літальних апаратів ХАІ.

У 1986 р. закінчив очну аспірантуру ХАІ і захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук. У 1987–1993 рр. – молодший науковий співробітник ГНДЛ КМ кафедри 403 ХАІ, науковий співробітник і старший науковий співробітник СКБ ХАІ. Володимир Петрович автор 20 наукових праць, 4 винаходів. Рішенням ВАК при СМ СРСР йому присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «Проєктування і конструкції літальних апаратів». У 2002 р. вийшла книга «Авиация в сельском хозяйстве: история, техника, технология, экономика» під редакцією В.Копичка в співавторстві з В.Агарковим, А.Дибиром, С.Халіловим, І.Хоменко.

У 1991–2006 рр. Володимир Петрович – директор ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Кортес», що спеціалізується на розробці і виготовленні спортивного інвентаря для професійного спорту. На цей час – приватний підприємець, власник торгової марки «Кортес».

Наукова і виробнича діяльність В.П.Копичка гармонійно поєднується з літературною і музичною творчістю. Пише вірші та пісні приблизно з 1970 р.

В.П.Копичко автор поетичних збірок: «Харьковский вальс» (1997, разом з Ю.Копичко), «Костры молчания» (2000, разом з Ю.Копичко), «Род Дня» (2002), «Псалмов божественных мотивы» (2005), «Харків'яни. Поема про місто в цитатах поетичних творів» (2007), «Вслед убегающей воде» (2007), «Крайние осени» (2011), «Парафразы книг Библии. Песнь песней Соломона. Апокалипсис» (2012), «Библейские мотивы. Псалтырь. Екклезиаст. Песнь песней Соломона. Апокалипсис: поэтические переложения» (2013).

У «творчому портфелі» Володимира Петровича більше 250 пісень, написаних на власні вірші і вірші харківських поетів. Вони лягли в основу кількох магнітоальбомів авторської пісні: «Харьковский вальс», «Таксист», «Охота», «20 лет спустя», «Стансы белых ночей», «Саламандра», «Гаутама», «Время «Ч», «Дубна-2000″, «Время остановок», «Время грязных поцелуев», «Волшебная скрипка», «Что нужно для счастья».

В.Копичко колекціонер поетичних творів, присвячених або пов'язаних з Харковом. У 2007 р. вийшла книга «Харків'яни. Поема про місто в цитатах поетичних творів», написана Володимиром Петровичем спільно з дружиною Юлією Копичко. «... книга містить понад 600 поетичних творів відомих та невідомих публіці авторів, яких об'єднує не тільки любов до Харкова, але і здатність талановито й оригінально в ній зізнатися…» (В.Копичко).

Володимир Петрович Копичко член творчої асоціації літераторів «Слобожанщина», дипломант конкурсу авторської пісні «Харківський майдан – 2000», кавалер ордена Преподобного Нестора Літописця 3 ступеня (2005). З 2009 р. – член Спілки письменників Росії (Харківське відділення СПР).

Твори Копичко В.П.

Владимир Копычко [Электронный ресурс] // Стихи.ру. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.stihi.ru/avtor/vlad56. – Из содерж.: Переложение Книги Псалтыри; Крайние осени; Стервочка; Из жизни рыб; Страна; Дар слова; Фрески боли; философская лирика. – Загл. с экрана.

Псалмов божественных мотивы / В.П.Копычко. – Киев : Молодь, 2005. – 440 с.

Смутное время : стихи [Электронный ресурс] : [биография. Молитва; Поэтическое переложение Екклесиаста. Глава двенадцатая; Смутное время; Неизвестность] / В.Копычко // Подлинник. – 2014. – 10 янв. – Текст. данные. – Режим доступа: https://podlinnik.org/literaturnyy-resurs/poeziya/smutnoe-vremya.html. – Загл. с экрана.

Харків'яни : поема про місто в цитатах поетич. творів : зб. поезій / [авт.-упоряд.] В.П.Копичко, Ю.Г.Копичко. – Харків : Слобожанщина, 2007. - 414, [21] с. : іл.

Про Копичко В.П.

Анничев А. Подвигнись мне на помощь и воззри… : [киев. изд-во «Молодь» выпустило кн. «Псалмов божественных мотивы»] / А.Анничев // Время. – 2005. – 2 авг.

Еременко Н. Стихи как средство общения с миром / Н.Еременко // Событие. – 2002. – № 13. – С. 15.

Кириллов Д. Тысяча и одна песня о Харькове [Элекетронный ресурс] : [больше ста песен о городе вошли в новый альбом, подготовленный харьковским инженером В.Копычко] / Д. Кириллов // МедиаПорт. – 2003. – 21 мая. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.mediaport.ua/print/5573. – Загл. с экрана.

Копычко Владимир Петрович [Элекетронный ресурс] // Науково-технічна бібліотека НТУ «ХПІ». – Текст. данные. – Режим доступа: http://library.kpi.kharkov.ua/ru/Kopychko. – Загл. с экрана.

29 березня

100 років від дня народження Олексія Степановича Данилова

Данилов Олексій Степанович, військовик, Герой Радянського Союзу. Народився 29 березня 1921 р. у м. Пугачов Саратовської області в родині робітника. У 1939 р. закінчив 8 класів Пугачівської середньої школи. Ще в школі мріяв стати командиром-танкістом. Олексій успішно склав вступні іспити і став курсантом 1-го Саратовського Червонопрапорного танкового училища. Після його закінчення у 1941 р. А.Данилову присвоїли звання лейтенанта і призначили командиром взводу 42-го окремого розвідувального батальйону 42-ої танкової дивізії Московського військового округу.

Олексій Степанович Данилов учасник Другої Світової війни з 1941 р.

Воював на Північно-Західному, Західному, Сталінградському, Воронежському та 1-му Українському фронтах. Приймав участь в оборонних операціях міст Сухиничі і Сталінград, у Курській битві, у звільненні України, Польщі, Чехословаччини. Був тричі поранений.

30 вересня 1943 р. на чолі зведеної танкової групи 3-го гвардійського механізованого корпусу одним з перших форсував Дніпро в районі м. Канів (Черкаська область, Україна). Група захопила плацдарм, відбила контратаку противника, забезпечила переправу через Дніпро частин механізованого корпусу.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 25 жовтня 1943 р. «За успішне форсування річки Дніпро на південь від Києва, міцне закріплення плацдарму на західному березі річки Дніпро і проявлені при цьому відвагу і геройство» гвардії капітану Данилову Олексію Степановичу було присвоєно звання Героя Радянського Союзу з врученням йому ордена Леніна і медалі «Золота Зірка».

Після війни продовжував службу у танкових військах.

У 1956 р. О.С.Данилов закінчив Військову академію бронетанкових військ. Працював заступником начальника, викладачем в Харківському вищому танковому училищі.

Нагороджений двома орденами Вітчизняної війни 2-го ступеня (1945), трьома орденами Червоної Зірки (1942, 1943, 1954), медалями «За отвагу» (1943), «За оборону Сталинграда», «За взятие Берлина», «За освобождение Праги», польською медаллю «За освобождение Польши» (1949), чехословацькою медаллю «Правда победит» (1948) та п’ятьма іншими медалями.

Помер Олексій Степанович Данилов 16 грудня 2005 р. у Харкові.

Данилов Алексей Степанович // Герои Советского Союза : краткий биогр. слов. – Москва, 1987. – Т. 1. – С. 406.

Данилов Алексей Степанович [Электронный ресурс] // Википедия : свободная энциклопедия. – Текст. дані. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Данилов,_Алексей_Степанович. – Загл. с экрана.

Данилов Алексей Степанович [Электронный ресурс] // Герои страны. – Текст. дані. – Режим доступа: http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=50. – Загл. с экрана.

Данилов Алексей Степанович [Электронный ресурс] // Танковый фронт 1939–1945. – Текст. дані. – Режим доступа: http://tankfront.ru/ussr/persons/col/DanilovAS.html. – Загл. с экрана.

Зуєв В.П. Данилов Олексій Степанович / В.П.Зуєв // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2007. – Т. 7. – С. 208.

24 квітня

140 років від дня народження Леонори Абрамівни Блох

Блох Леонора Абрамівна, українська скульпторка, художниця, педагогиня. Народилася 24 квітня 1881 р. у м. Кременчук Полтавської губернії у сім’ї лікаря. Середню освіту здобула у Кременчуцькій жіночій гімназії. У 1898 р. навчалася у школі «Товариства заохочування мистецтв» у Р.Баха у Петербурзі та у 1898-1905 рр. в студії О.Родена в Парижі.

З 1910 р. Блох Леонора Абрамівна – учасниця виставок.

З 1912 р. працювала у Петербурзі. Ранні твори Леонори Блох («Бюст Родена», «Бюст Жореса», скульптура «Девушка-итальянка») свідчать про вплив імпресіонізму. З 1917 р. жила і працювала у Харкові, де брала участь у реалізації плану монументальної пропаганди: створила у м. Богодухів Харківської області бронзовий пам’ятник Т.Г.Шевченку та бюсти К.Маркса і Ф.Енгельса.

У 1927 р. взяла участь у першій всеукраїнській виставці Асоціації революційного мистецтва України (АРМУ).

З 1935 р. викладала у Харківському художньому технікумі, згодом у Харківському художньому інституті. За час роботи викладачем харківських мистецьких навчальних закладів Л.Блох виховала багато талановитих художників і скульпторів, серед них В.Агібалов, Ф.Бондар, О.Кудрявцева та інші.

У портретах Коцюбинського, Мечникова, Мікеланджело Леонора Блох виразно відтворила індивідуальні характери. Значними її творами є ліричні композиції «Радість материнства» (1935), «Робітнича молодь» (1942), «Казашка-медсестра» (1942) та ін.

Леонора Блох була членом і учасником Асоціації революційного мистецтва України та Художнього цеху (об'єднання), Єврейського товариства заохочення мистецтв, Союзу скульпторів-художників.

Під час Другої Світової війни перебувала в евакуації в Казахстані.

Блох Л. – автор книги спогадів «Так вчив Роден», опублікованій у 1967 р. в Києві українською мовою.

Померла Леонора Абрамівна Блох 17 січня 1943 р. у м. Алмати.

Блох Леонора Абрамівна // Мистецтво України : біогр. довід. – Київ, 1997. – С. 67.

Блох Леонора Абрамівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/ Блох_Елеонора_Абрамівна. – Назва з екрана.

Блох Элеонора Абрамовна – украинский художник, скульптор [Електронний ресурс] // Okrain.net. – Текст. дані. – Режим доступу: https://okrain.net.ua/znamenit/read/Bloh-Eleonora-Abramovna.html. – Загл. с экрана.

Блюміна І.М. Блох Леонора Абрамівна / І.М.Блюміна // Енциклопендія Сучасної України. – Київ, 2004. – Т. 3. – С. 82-83 : фот.

Мархайчук Н. Блох Леонора (Елеонора) Абрамівна / Н.Мархайчук // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – С. 92 : фот.

Элеонора Блох [Электронный ресурс] // Artpark. – Текст. данные. – Режим доступу: http://artpark.gallery/ru/Blokh. – Загл. с экрана.

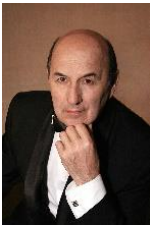

9 травня

75 років від дня народження Миколи Петровича Коваля

Коваль Микола Петрович, український співак (баритон), педагог. Народився 9 травня 1946 р. у с. Верхосулка Сумської області. У 1977 р. закінчив Харківський інститут мистецтв (кл. О.Костюка). Від 1975 р. – соліст Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка, де головним його наставником став народний артист СРСР Микола Манойло. Він передав йому свій репертуар – Князя Ігоря, Скарпіа, Ріголетто, Амонасро, Тоніо. І Микола Коваль не просто з ними впорався, а підняв на новий виконавський щабель.

У його репертуарі партії: Султан («Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського), Шельменко, Бородін («Сват мимоволі», «Пам’ятай мене» В.Губаренка), Борис Годунов (однойм. опера М.Мусоргського), Князь Ігор (однойм. опера О.Бородіна), Алеко (однойм. опера С.Рахманінова), Ебн Хакіа, Томський («Іоланта», «Пікова дама» П.Чайковського), Ріґолетто, Жермон, Амонасро («Ріґолетто», «Травіата», «Аїда» Дж.Верді), Ескамільо («Кармен» Ж.Бізе), Скарпіа («Тоска» Дж.Пуччіні), Тоніо («Паяци» Р.Леонкавалло).

Крім класичного репертуару Микола Петрович легко відтворював вокальні особливості сучасної музичної мови. Помітивши це, видатний український композитор Віталій Губаренко спеціально для нього написав оперу «Сват мимоволі» («Шельменко-денщик»). А потім ще одну – «Пам’ятай мене».

Прекрасно співав Микола Коваль і популярні твори українських композиторів, народні пісні. Він був справжнім продовжувачем традицій корифеїв харківської сцени, улюбленцем публіки.

Водночас від 1990 р. викладав у Харківському інституті мистецтв. Від 2011 р. був професором кафедри сольного співу.

У 1999 р. Микола Петрович удостоєний звання народного артиста України.

Його голос звучав на сценах Німеччини, Франції, Іспанії, Нідерландів.

Помер Микола Петрович Коваль 9 лютого 2018 р. у Харкові.

Дрозд Н. Гори, гори его звезда / Н.Дрозд // Слобода. – 1999. – 23 нояб.

Замовк унікальний голос [Електронний ресурс] // Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.Лисенка. – Текст. дані. – Режим доступу: http://hatob.com.ua/ukr/news/novini-teatru/12. – Назва з екрана.

Коваленко Ю. Бенефис Николая Коваля / Ю.Коваленко // Вечер. Харьков. – 2006. – 18 мая. – С. 7.

Коваль Микола Петрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Коваль_Микола_Петрович. – Назва з екрана.

Пішов з життя народний артист України, соліст ХНАТОБу ім. М.Лисенка Микола Коваль [Електронний ресурс] // Міністерство культури України : офіц. сайт. – Текст. дані. – Режим доступу: – http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245334307&cat_id=244913751. – Назва з екрана.

Северина С. Все жанры оперы в рассказе о Николае Ковале / С.Северина // Харьков. известия. – 2016. – 2 июня. – С. 5 : фот.

Сенько В. Николай Коваль: Я должен передать кому-то свое мастерство: [солисту театра, нар. арт. Украины 9 мая исполнилось 60 лет] / В.Сенько // Слобода. – 2006. – 19 мая. – С. 22.

Умолк уникальный голос : нар. артист Украины, Н. Коваль ушел из жизни неожиданно и безвременно // Харьков. известия. – 2018. – 10 февр. – С. 1 : фот.

Чепалов О.І. Коваль Микола Петрович / О.І.Чепалов // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13. – С. 472 : фот.

Щукина Ю. «И друзей соберу, на любовь свое сердце настрою» / Ю.Щукина // Харьков. известия. – 2019. – 30 марта. – С. 9 : фот.

18 вересня

75 років від дня народження Тетяни Борисівни Вєркіної

Вєркіна Тетяна Борисівна, українська піаністка, співачка, педагогиня, громадська діячка. Народилася 18 вересня 1946 р. у Харкові в сім’ї вченого-фізика Б.І.Вєркіна. У 1964 р. закінчила зі срібною медаллю Харківську середню спеціалізовану музичну школу-інтернат. Потім вступила до Харківського

державного інституту мистецтв ім. І.П.Котляревского, який з відзнакою закінчила у 1969 р.

Трудову діяльність розпочала в 1969 р. на посаді викладачки Харківського інституту мистецтв. Працювала на кафедрах загального фортепіано й камерного ансамблю. У 1971 р. стажувалася в Московській державній консерваторії ім. П.І.Чайковського в класі народного артиста РСФСР, професора С.Г.Нейгауза. У 1973–1976 рр. там же закінчила з відзнакою асистентуру-стажування по класу професора, народного артиста СРСР Е.В.Малініна.

За час роботи в інституті пройшла трудовий шлях від викладача до професора. Одночасно викладала в Харківській середній спеціалізованій музичній школі-інтернаті (з 1977). Т.Б.Вєркіна першою в Україні стала організовувати на базі університету наприкінці 1980-х років майстер-класи за участю відомих вітчизняних і закордонних педагогів.

У 1988 р. Тетяна Борисівна одержала вчене звання доцента, у 1997 р. – звання професора, у 2008 р. одержала звання кандидата мистецтвознавства.

18 вересня 2003 р. Т.Б.Вєркіна обрана на посаду ректора Харківського державного інституту мистецтв. За час роботи на посаді ректора відбулися корінні зміни в житті вузу: у 2004 р. інститут мистецтв був реорганізований в університет і йому був присвоєний IV рівень акредитації, у 2007 р. колектив був нагороджений срібною медаллю Академії мистецтв України й Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, а 17 січня 2011 р. указом Президента України університету надано статус Національного.

У класі спеціального фортепіано Т.Б.Вєркіної навчалися понад сімдесят студентів, більше двадцяти її вихованців стали лауреатами і дипломантами всеукраїнських і міжнародних конкурсів в Україні, Росії, Німеччині, США, Швеції, Швейцарії, Данії, Італії, Чехії, Іспанії. Студенти університету і учні Харківської середньої спеціалізованої музичної школи для обдарованих дітей виступають із сольними концертами в Україні та далеко за її межами. Кращі випускники класу Тетяни Борисівни Вєркіної залишаються працювати у рідному Університеті, виховують учнів Харківської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату, Харківського музичного училища, викладають в академіях, інститутах, училищах і школах України, Росії, Латвії, Німеччини, США, Швеції, Ізраїлю, Голландії.

Т.Б.Вєркіна дає концерти як піаністка і співачка з 1961 р. Виступає соло, у камерних ансамблях і з оркестром в Україні, Росії, Білорусі, Грузії, Вірменії, Німеччині, Франції та Швейцарії.

Тетяна Борисівна здійснила перші виконання і фондові записи ряду нових творів сучасних українських композиторів. Першою в Україні виконала деякі класичні та нові твори іноземних авторів. Неодноразово брала участь у концертах пленумів Спілки композиторів України, у Міжнародних музичних фестивалях України, Росії, Німеччини, США, Іспанії.

Громадська діяльність Т.Б.Вєркіної пов'язана з удосконаленням музичного процесу, інтеграцією сучасного українського мистецтва у світову культуру, з організацією концертного життя Харкова, формуванням культурного середовища.

Тетяна Борисівна Вєркіна – ініціатор створення та художній керівник Міжнародного музичного фестивалю «Харківські асамблеї» (з 1991 р.), під егідою якого щорічно відбуваються міжнародні конкурси молодих виконавців, науково-практичні симпозіуми, творчі зустрічі, презентації, видаються збірки наукових праць.

З ініціативи та за участю Т.Б.Вєркіної на радіо і телебаченні Харкова проводяться передачі, присвячені популяризації класичного мистецтва.

Тетяна Борисівна – голова й член журі міжнародних і регіональних конкурсів у Німеччині, Україні, Швеції; керівник і учасник майстер-класів у Германії, США, Україні, Франції, Швейцарії. З 1994 р. – член Ротарі-Клубу Харкова (у 1996–1997 – його президент), нагороджена медаллю Пола Харриса. Співзасновник Фонду підтримки молодих дарувань (1994), Член Всеукраїнської національної музичної спілки (1995), Шубертівського суспільства в Харкові (1996). З 2011 р. – голова Ради ректорів вузів культури й мистецтв України.

Тетяна Борисівна Вєркіна «Заслужений діяч мистецтв України» (1994), лауреат Муніципальної премії ім. І.І.Слатіна (2001), звання «Народна артистка України» (2004).

Нагороджена почесним знаком «Слобожанська Слава» (2001), знаком міського голови «За старанність» (2003), премією «Народне визнання» (2004), орденом «За заслуги» III ступеня (2011), знаком Міністерства культури й туризму України «За досягнення в розвитку культури й мистецтв», срібною медаллю Національної академії мистецтв України (2013), орденом «За заслуги» II ступеню (2017). 22 червня 2012 р. рішенням 16 сесії Харківської міськради за професіоналізм, вагомий внесок у розвиток науки, освіти й мистецтва м. Харкова присвоєно звання «Почесний громадянин м. Харкова».

Бесіди з Вєркіною Т.Б.

Ассамблеи – классика жанра : [беседа с организатором фестиваля «Харьков. ассамблеи. Петр Ильич Чайковский. Противление злу искусством» / записал Т.Острогляд] // Слобода. – 2004. – 24 сент. – С. 5.

Віват, Тетяно! : [бесіда з засл. діячем мистецтв України, засн. і керівником Міжнар. муз. фестивалю «Харків. асамблеї» / записав А.Покроєв] // Слобід. край. – 2003. – 25 верес.

ВУЗ за «железным занавесом» : размышления у парад. подъезда университета искусств : [беседа с ректором / записал А.Анничев] // Время. – 2004. – 11 дек.

Девиз нынешних ассамблей – «Играем вместе!» : [беседа с организатором фестиваля «Харьков. ассамблеи» / записал А.Анничев] // Время. – 2012. – 27 сент. – С. 7.

«**Если** погибнет культура, то следом за ней исчезнет и наука» : [беседа с бессменным организатором фестиваля «Харьков. ассамблеи» / записал А.Анничев] // Время. – 2010. – 17 сент.

И вновь зазвучала музыка : [о реставрации Большого концерт. зала Харьков. гос. ун-та искусств им. И.П.Котляревського рассказывает ректор / записала М.Билык] // Клочок правды. – 2005. – 12-18 нояб. (N 47).

«**Играю** Бетховена...» : [беседа с проф. Харьков. консерватории / записала И.Румянцева] // Время. – 1999. – 21 окт.

Молодежь потянулась к классической музыке : [беседа с ректором Харьков. гос. ун-та искусств им. И.П.Котляревского / записала И.Зозуля] // Вечер. Харьков. – 2010. – 9 окт. – С. 20.

Объединим людей музыкой Бетховена : [беседа с худож. рук. фестиваля «Харьков. ассамблеи» / записали Т.Казакова, А.Пономаренко] // Харьков. известия. – 2014. – 25 сент. – С. 6.

Прощай и здравствуй, фестиваль! : [беседа с организатором XY фестиваля клас. музыки «Харьков. ассамблеи» / записал А.Авдеев] // Нова демократія. – 2008. – 10 жовт. (N 41). – С. 2.

Сезон чудес, сезон открытий : [беседа с ректором Харьков. ун-та искусств / записал Г.Костин] // Слобода. – 2005. – 18 окт.

Харьков снова оживает, увидев наши афиши : [беседа с новым ректором Харьков. ин-та искусств / записал П.Матвиенко] // День. – 2003. – 18 дек. – С. 5.

«**Харьковские** ассамблеи» : [беседа с худож. рук. муз. фестиваля / записала Е.Дубинина] // Вечер. Харьков. – 2002. – 5 окт.

Харьковские ассамблеи: свершения, идеи, проблемы : [беседа с организатором и худож. рук. фестиваля / записал А.Чепалов] // Нова демократія. – 2007. – 26 жовт. – С. 13.

«Харьковские ассамблеи» – символ духовности и стабильности : [беседа с основателем и худож. рук. фестиваля / записала Н.Рубан] // Харьков. известия. – 2013. – 26 сент. – С. 5.

«Харьковские ассамблеи» хорошеют год от года : [беседа с организатором и рук. фестиваля / записал А.Анничев] // Время. – 2008. – 1 окт.

Ценности, задачи и загадки национального статуса : [беседа с ректором Харьков. нац. ун-та искусств им. И.П.Котляревского] // Харьков. известия. – 2011. – 14 мая. – С. 7.

Что имеем - не храним? : [беседа с ректором гос. ун-та искусств / записала М.Морозова] // Вечер. Харьков. – 2006. – 23 нояб.

Школа хорошого смаку : [бесіда з худож. кер. фестивалю «Харків. асамблеї» / записав Ю.Хомайко] // Слобід. край. – 2004. – 24 верес.

Про Вєркіну Т.Б.

Анничев А. Мир прекрасен, когда в нем есть такие женщины... / А.Анничев // Время. – 2006. – 16 сент.

Белоусова А. Выступить в Париже и искупаться в овациях : [в рамках программы «Золотые страницы укр. музыки» в Париж были приглашены худ. рук. «Харьков. ассамблей» Т.Веркина и композитор В.Птушкин] / А.Белоусова // Харьков. известия. – 2013. – 16 нояб. – С. 3.

Вєркіна Тетяна Борисівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вєркіна_Тетяна_Борисівна. – Назва з екрана.

Вєркіна Тетяна Борисівна [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. – Текст. дані. – Режим доступу: https://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/pochetnyie-xarkovchane/vyerkina-tetyana-borisivna.html. – Назва з екрана.

Вєркіна Тетяна Борисівна [Електронний ресурс] // Харківщина : веб проект Харківської обласної універсальної бібліотеки. – Текст. дані. – Режим доступу: http://old.region.library.kharkov.ua/buergers. – Назва з екрана.

Галаур В. «Наталка Полтавка» відкрила цьогорічні «Харківські асамблеї» : [керівник фестивалю Т.Вєркіна розповіла про нову версію опери та цікаву, насичену програму] / В.Галаур // Уряд. кур'єр. – 2019. – 3 жовт. – С. 5.

Губаренко И. Музыка как иммунитет от пошлости : [о Междунар. муз. фестивале «Харьков. ассамблеи» и его худож. рук.] / И.Губаренко // Объектив-Но. - 2002. - 10 окт. - С. 20.

Ефанова М. «Попса топчет души и дебилизирует украинцев» : [о ректоре Харьков. нац. ун-та искусств им. И.П.Котляревского] / М.Ефанова // Вечер. Харьков. – 2013. – 5 янв. – С. 20-21.

Казакова Т. Виват, Татьяна / Т.Казакова // Харьков. известия. – 2016. – 8 окт. – С. 9 : фот.

Казакова Т. Татьянин день Татьяны Веркиной / Т.Казакова // Харьков. известия. – 2014. – 25 янв. – С. 6 : фот.

Лауреати муніципальних премій 2001 року : [серед ін. Вєркіна Т.Б.] // Харків'яни. – 2001. – N 17. – С. 7.

Мізітова А.А. Вєркіна Тетяна Борисівна [Електронний ресурс] / А.А.Мізітова, М.В.Бондаренко // Енциклопедія Сучасної України. – Текст. дані. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33852

Народное признание – 2004 : [Т.Б.Веркина стала лауреатом премии «Нар. признание – 2004» (учредитель благотвор. фонд АВЭК)] // Объектив-Но. – 2004. – 29 апр. (N 17). – С. 14.

Олесова І. «Мы гордимся вами, талантливыми, влюбленными в свое дело людьми»: [о присуждении муниципал. премий 2001 г. работникам культуры и искусства: в т.ч. проф. Харьков. гос. ин-та искусств Т.Веркиной] // Панорама. – 2002. – 4 січ. – С. 3.

Про відзначення державними нагородами України працівників підприємств, установ та організацій міста Харкова : указ Президента України від 19 серп. 2004 р. N 929 : [присвоїти почес. звання «Нар. артист України» Вєркіній Т.Б. – ректорові Харків. держ. ун-ту мистец. ім. І.П.Котляревського] // Президент. вісн. – 2004. – 10 верес.; Уряд. кур'єр. – 2004. – 31 серп. – С. 14.

Ректор [Електронний ресурс] // Харківський національниий університет мистецтв ім. І.П.Котляревського. – Текст. дані. – Режим доступу: // http://www.num.kharkiv.ua/structure/administration/rector

Чепалов А. Музика і... космос : Міжнар. фестиваль «Харківські асамблеї» перетворився на марафон, який тривав майже місяць : [ім'ям Т.Вєркіної за програмою Pale Blue Dot Project названо зірку, яка розташована між Вегою та Альтаїром. Друга зірка має назву – Харків. ун-т мистецтв] / А.Чепалов // День. – 2017. – 2 листоп. – С. 7 : фот.

Шеваров Д. Татьяна Веркина : allegro, fortissimo, ripieno : [нар. артистка Украины, ректор Харьков. нац. ун-та искусств, организатор фестиваля клас. музыки] / Д.Шеваров // Время. – 2011. – 20 сент. – С. 7.

17 жовтня

100 років від дня народження Марії Кіндратівни Гороховської

Гороховська Марія Кіндратівна українська гімнастка, дворазова олімпійська чемпіонка. Народилася 17 жовтня 1921 р. у м. Євпаторія АР Крим. Закінчила Феодосійський технікум фізкультури. У 1941 р. вступила до Ленінградського інституту фізичної культури. На початку блокади Ленінграда працювала в шпиталі, потім, виснажена, була евакуйована до Казахстану.

У 1944 р. повернулася до Євпаторії. Працювала інструктором у міському спорткомітеті. Потім викладала гімнастику в технікумі фізкультури. Восени 1946 р. повернулася до Ленінграду, де закінчила Ленінградський державний інститут фізичної культури ім. П.Ф.Лесгафта. Спочатку тренувалася в Ленінграді на кафедрі ЛГІФК, виступала за СК «Буревісник». Ще під час навчання в 1948 р. стала чемпіонкою СРСР зі спортивної гімнастики в змаганнях на бревні.

У 1950 р. переїхала до Харкова, де до 1954 р. виступала за харківський спортивний клуб «Будівельник».

Олімпіада 1952 р. була першою, в якій брали участь радянські спортсмени. Вони домінували в змаганнях з гімнастики. На всіх чотирьох індивідуальних снарядах Марія Гороховська була другою, і стала золотою медалісткою в абсолютній першості. Крім того вона виграла золоті медалі в складі команди.

На Літніх Олімпійських іграх 1952 р. вона виборола сім олімпійських медалей: дві золоті і п’ять срібних. Це найбільша кількість нагород, здобутих будь-якою спортсменкою впродовж однієї олімпіади.

Марія Кіндратівна завоювала звання абсолютної чемпіонки у 30 років і залишається найстаршою з усіх абсолютних олімпійських чемпіонок.

Гороховська М.К. – чемпіонка світу у командному заліку (1954), десятиразова чемпіонка СРСР (1948–1954) у різних видах гімнастичного багатоборства, з них двічі (1951, 1952) – абсолютна; бронзова призерка

чемпіонату світу у вільних вправах (1954). Заслужений майстер спорту СРСР (1952). Суддя міжнародної категорії (1964). Нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора (1952).

Після виступу на чемпіонаті світу в 1954 р. Марія Гороховська завершила спортивну кар'єру, стала суддею на змаганнях з гімнастики. З 1957 р. стала тренером в спеціалізованій ДЮСШ харківського «Авангарду».

Наприкінці 1970-х рр. переїхала до м. Євпаторія, де працювала дитячим тренером, викладачем у технікумі фізкультури.

У 1990 р. Гороховська М.К. емігрувала до Ізраїлю, де продовжувала тренувати дітей.

У 1991 р. була включена в Міжнародну єврейську спортивну залу слави.

Померла Марія Кіндратівна Гороховська 22 липня 2001 р. у м. Тель-Авів (Ізраїль).

13 грудня 2019 р. на фасаді будинку по вул. Алчевських, 43, де раніше знаходився спортклуб «Будівельник», відкрито меморіальну дошку відомій гімнастці, олімпійській чемпіонці Марії Гороховській .

Гороховская Мария Кондратьевна // Олимпийская энциклопедия. – Москва, 1980. – С. 83 : фот.

Гороховська Марія Кіндратівна // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – С. 92 : фот.

Гороховська Марія Кіндратівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гороховська_Марія_Кіндратівна. – Назва з екрана.

Грот Ю.І. Гороховська Марія Кіндратівна / Ю.І.Грот // Енциколопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 6. – С. 306 : фот.

Заржицький О. Олімпійські прими Харківщини : [серед ін. гімнастка М.Гороховська] / О.Заржицький // Слобід. край. – 2013. – 7 берез. – С. 15.

Зубов В. Легенда по имени Мария Гороховская / В.Зубов // Время. – 2011. – 19 окт. – С. 8.

Лыков В. Она была первой / В.Лыков // Спорт-файл. – 2001. – 1 февр. – С. 7.

Мария Кондратьевна Гороховская [Електронний ресурс] // Cyclowiki. – Текст. дані. – Режим доступу: http://cyclowiki.org/wiki/Мария_Кондратьевна_Гороховская. – Загл. с экрана.

Она прокладывала путь // История физической культуры и спорта на Харьковщине (люди, годы, факты) 1951-1974. – Харьков, 2005. – Т. 2. – С. 26-34 : фот.

У Харкові увічнили пам'ять олімпійської чемпіонки Марії Гороховської [Електронний ресурс] // Харків Times. – Текст. дані. – Режим доступу: https://times.kharkiv.ua/uk/2019/12/13/u-harkov. – Назва з екрана.

5 листопада

65 років від дня народження Леоніда Володимировича Ушкалова

Ушкалов Леонід Володимирович, український літературознавець, письменник, педагог. Народився 5 листопада 1956 р. у м. Краснопілля Сумської області. У 1977 р. вступив до Харківського державного університету. Навчався на філологічному факультеті. Після закінчення університету у 1982 р., працював викладачем, доцентом, професором на кафедрі української та світової літератури Харківського педагогічного інституту ім. Г.Сковороди.

У 1989 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Творчість Григорія Сковороди та антична література», у 1996 р. – захистив докторську «Література українського бароко в її зв'язках із філософією»

Л.Ушкалов – автор академічних розвідок з історії української літератури, філософії та богослов'я, науково-популярних праць, дитячих книжок, упорядник, редактор і коментатор численних наукових та художніх видань. Серед його книжок – «Світ українського бароко» (1994), «З історії української літератури XVII–XVIII століть» (1999), «Барокова поезія Слобожанщини» (2002), «Есеї про українське бароко» (2006), «Сковорода та інші. Причинки до історії української літератури» (2007), «На риштованнях історії української літератури»: дещо про рецепцію нашої класики» (2007), «Тарас Шевченко» (2009), «Від бароко до постмодерну» (2011), «Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний» (2012), «Григорій Квітка-Основ'яненко» (2012), «Моя шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання» (2014), «Сковорода, Шевченко, фемінізм… : Статті 2010–2013 років» (2014), «Література і філософія: доба українського бароко» (2014), «Україна і Європа: нариси з історії літератури та філософії» (2016) та інші.

Професор Леонід Володимирович Ушкалов умів бачити панорамно, стратегічно й мудро. Він працював із джерелами, повсякчас звертався до книжок і пірнав у них «аж до дна». Його ретельність, фанатична відданість українській культурі (в якій він, словами Шевельова, руйнував картагену нашої провінційності) дають можливість довіряти його рефлексіям та інтерпретаціям, покладатися на його наукову етику.

Один із найвизначніших сковородинознавців, він присвятив цій темі більшу частину свого життя, підготував і видав книгу «Григорій Сковорода. Повна академічна збірка творів» (2011), написав белетристичну оповідь про Сковороду «Ловитва невловного птаха: життя Григорія Сковороди» (2017), для майбутніх дослідників свого часу підготував «Григорій Сковорода: семінарій» (2004) – путівник по творчості Сковороди та сковородіані від найдавнішого часу і до сьогодення; автор книг «Нариси з філософії Григорія Сковороди» (1993), «Григорій Сковорода і антична культура» (1997), «Українське барокове богомислення. Сім етюдів про Григорія Сковороду» (2001) «Два століття сковородіяни» (2002) та ін.

Леонід Ушкалов «був одним із найбільших експертів для музеїв Григорія Сковороди в Україні, для дослідників і симпатиків творчості філософа. Зрештою, і сам перебрав на себе якісь його риси — непоступливість до фальшу, прагнення в усьому віднаходити золоту середину і бачити невидиме у видимому, шукати не тільки істинну людину в собі, а й істину в кожній миті нашого життя» (Рибка О. Непоправна втрата: пішов з життя професор Леонід Ушкалов).

Леонід Володимирович лауреат Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Г.Сковороди (2007) та премії НАН України ім. І.Франка за працю «Григорій Сковорода. Повна академічна збірка творів» (2010).

До останнього дня Л.Ушкалов читав лекції, висновував плани, писав — проєктом, над якими він працював із початку 2019 року, була сковородинівська енциклопедія, у задумах була й белетристична біографія Дмитра Чижевського (і щойно завершив книжку про Драгоманова, написавши «ненаписану історію української літератури»).

Помер Леонід Володимирович Ушкалов 25 лютого 2019 р. у Харкові.

8 квітня 2019 р. Вчена рада Харківського національного педагогічного університету ім. Г.Сковороди присвоїла кафедрі української і світової літератури ім’я професора Леоніда Ушкалова.

Праці Ушкалова Л.В.

Від бароко до постмодерну / Л.В.Ушкалов. – Київ : Грані-Т, 2011. – 550 с. – (De profundis).

Григорій Квітка-Основ'яненко / Л.В.Ушкалов. – Харків : Фоліо, 2016. – 120 с. – (Знамениті українці).

Григорій Сковорода / Л.В.Ушкалов. – Харків : Фоліо, 2013. – 123 с.

Григорій Сковорода від А до Я : [для дітей шк. віку] / тексти: Л.Ушкалов ; графіч. опрацювання: Л.Стецькович, В.Стецькович. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. – [71] с. : іл.

Григорій Сковорода; Тарас Шевченко; Іван Франко; Леся Українка / [Л.В. Ушкалов, Т.М. Панасенко]. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2012. – 472 с.

Ловитва невловного птаха: життя Григорія Сковороди / Л.В.Ушкалов. – Вид. 2-ге. – Київ : Дух і літера, 2017. – 363 с. – (Постаті культури).

*Рец.: **Коцарев О.** Ловець невловних птахів О.Коцарев // Смолоскип. – 2017. – 2 жовт. (№ 9-10). – С. 8.*

Моя Шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання / Л.В.Ушкалов. – Харків : Майдан, 2014. – 601 с.

*Рец.: **Чередниченко Д.** Глибоко й натхненно / Д.Чередниченко // Слово Просвіти. – 2014. – 21-27 серп. (N 33). – С. 12*

Нариси з філософії Григорія Сковороди / Л.В.Ушкалов, О.В.Марченко. – Харків : Основа, 1993. – 152 с.

Панас Мирний / Л.В.Ушкалов. – Харків : Фоліо, 2012. – 120 с. – (Знамениті українці).

Сковорода та інші : причинки до історії української літератури / Л.В.Ушкалов. – Київ : Факт, 2007. – 550 с. – (Висока полиця).

*Рец.: **Юрій Шерех.** Історія української літератури «не для дітей» // Ушкалов Л.В. Сковорода та інші: причинки до історії української літератури / Л.В.Ушкалов. – К., 2007. – С. 96-111.*

Тарас Шевченко / Л.Ушкалов. – Харків : Фоліо, 2014. – 122 с. – (Знамениті українці).

Чарівність енергії: Михайло Драгоманов / Л.В.Ушкалов. – Київ : Дух і літера, 2019. – 594 с. – (Постаті культури).

Що таке українська література : есеї / Л.В.Ушкалов. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 348 с.

****

Про нове академічне видання Повної збірки творів Григорія Сковороди / Л.Ушкалов // Дивослово. – 2013. – N 5. – С. 59-62.

Про Ушкалова Л.В.

Відійшов у вічність Леонід Ушкалов [Електронний ресурс] // Харківська обласна організація Національної спілки письменників України. – Текст. дані. – Режим доступу: https://kharkiv-nspu.org.ua/archives/6202. – Назва з екрана.

Коцарев О. Світлої пам'яті професора Ушкалова [Електронний ресурс] / О.Коцарев // Смолоскип. – Текст. дані. – Режим доступу: http://www.smoloskyp.org.ua/svitloyi-pam-yati-profesora-ushkalova/. – Назва з екрана.

Леонід Ушкалов : [помер укр. науковець, літературознавець і письменник] // Літ. Україна. – 2019. – 2 берез. – С. 2 : фот.

Леонід Ушкалов : чому б не дозволити українській класиці змінити світ на краще // Дивослово. – 2019. – № 3. – С. 64 : фот.

Пішов з життя відомий український літературознавець і перекладач Леонід Ушкалов [Електронний ресурс] // День. – 2019. – 25 лют. – Текст. дані. – Режим доступу: https://m.day.kyiv.ua/uk/news/250219-pishov-z-zhyttya-vidomyy-ukrayinskyy-literaturoznavec-i-perekladach-leonid-ushkalov. – Назва з екрана.

Помер професор Леонід Ушкалов [Електронний ресурс] // ЛітАкцент. – Текст. дані. – Режим доступу: http://litakcent.com/2019/02/25/pomer-profesor-leonid-ushkalov/. – Назва з екрана.

Рибка О. Непоправна втрата: пішов з життя професор Леонід Ушкалов [Електронний ресурс] // Mediaport. – Текст. дані. – Режим доступу: https://www.mediaport.ua/nepopravna-vtrata-pishov-z-zhittya-profesor-leonid-ushkalov. – Назва з екрана.

Степанов А. Возвращал утраченную культуру: умер литературовед и писатель Л.Ушкалов / А.Степанов // Харьков. репортер. – 2019. – 2 марта. – С. 8 : фот.

Ушкалов Л. «Еліти – неодмінна ознака життєздатного суспільства» : [бесіда з укр. літературознавцем, письменником Л.Ушкаловим про походження, спадок і актуальність укр. аристократії / записав Д. Десятерик] // День. – 2018. – 15 лют. – С. 6-7.

Ушкалов Л. «Знання - єдина насолода без отрути» : Л.Ушкалов – про Сковороду, Шевченка і Харків : [бесіда з літературознавцем / записав О.Коцарев] // День. – 2016. – 25-26 берез. – С. 31.

Ушкалов Леонід Володимирович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: – https://uk.wikipedia.org/wiki/Ушкалов_Леонід_Володимирович. – Назва з екрана.

Ушкалов Леонід Володимирович [Електронний ресурс] // Харківська обласна організація Національної спілки письменників України. – Текст. дані. – Режим доступу: https://kharkiv-nspu.org.ua/archives/2707. – Назва з екрана.

Хвойка В. Книжка Олени Галети отримала «Глиняного кота» : [таку ж відзнаку в 2015 р. отримав Л.Ушкалов за кн. «Що таке українська література» в номінації «Критика, літературознавство»] / В.Хвойка // Смолоскип України. – 2016. – Берез. (№ 3). – С. 1.

75 років

З часу відкриття Харківського плиткового заводу

Харківський плитковий завод – найбільший в Україні виробник керамічної плитки з багатою історією, який пройшов довгий шлях становлення і розвитку.

Підприємство було спроєктовано Українським НДІ вогнетривів ще у 1936 р. Передбачалося будівництво двох основних цехів з виробництва плитки для підлоги та облицювальної плитки, а також цехів допоміжного виробництва. До початку війни 1941–1945 рр. будівництво заводу, крім цеху облицювальної плитки, майже було закінчено, але в експлуатацію він введений не був. Під час німецько-фашистської окупації міста завод фактично був зруйнований.

Лише у 1946 р. неймовірними зусиллями харків'ян завод було відбудовано. 1 березня 1946 р. було введено в експлуатацію першу чергу Харківського комбінату з виробництва метлахської плитки. Завод почав випускати керамічну плитку для підлоги; санітарно-технічний фаянс, лакофарбові матеріали. Саме 1946 р. вважається офіційною датою створення Харківського плиткового заводу.

У 1949 р. підприємство перевели на виробництво облицювальної кераміки для зовнішнього облицювання будівель і споруд. У наступні роки були створені потужності з виробництва метлахської і облицювальної плитки. Водночас завод оснащувався новим вітчизняним обладнанням.

За дострокове виконання семирічного плану з випуску виробів будівельної кераміки, розширення виробництва у 1966 р. завод було нагороджено орденом «Трудового Червоного Прапора».

Обсяги виробництва росли, як і вимоги до якості. На заводі розпочали масштабну реконструкцію без зупинки основного виробництва. Роботи проводилися поетапно, на восьми пускових комплексах. Була проведена реконструкція виробництва плитки для підлоги, встановлено шість поточно-конвеєрних ліній, а також лінія з виробництва великорозмірної орнаментової плитки.

У 1991 р. в експлуатацію була введена конвеєрна лінія глазурованої плитки для внутрішнього облицювання стін. Саме в той час завод став орендним підприємством.

У 1994 р. підприємство перетворено на акціонерне товариство «Харківський плитковий завод». На заводі почався період ринкових перетворень і оновлень. Випуск продукції збільшувався з кожним роком.

У 2005 р., з приходом нових інвесторів, на модернізацію заводу були спрямовані значні кошти, завдяки чому на новий рівень піднялися всі стадії виробництва: підготовка сировини, виготовлення продукції, розробка дизайну, система контролю.

У 2006 р. підприємство придбало поточно-конвеєрну лінію італійської фірми з виробництва великорозмірної плитки для підлоги і обладнання для нового масо-заготівельного відділення.

Почалася комплексна модернізація, в рамках якої у 2000-х рр. було введено в експлуатацію чотири нові лінії італійської фірми Sacmi, дві нові високопродуктивні поточно-конвеєрні лінії і одну лінію марки Kemas для виробництва декору, що дозволило значно збільшити обсяги випуску та якість керамічної плитки.

Була створена керамічна група Golden Tile Ceramic, яка представляє вертикально-інтегровану групу компаній, що забезпечують повний цикл виробництва і дистрибуції керамічної плитки.

На заводі встановлено 9 поточно-конвеєрних ліній. Загальна виробнича потужність підприємства становить 24 млн м^2 готової продукції на рік, що зробило Керамічну Групу найбільшим виробником у Східній Європі. Введена і функціонує система контролю якості, що гарантує відповідність продукції європейським стандартам.

Асортимент продукції складають більше 80-ти колекцій. Дизайн для продукції підприємства розробляється провідними італійськими студіями, а наявність власної дизайн-студії дозволяє досить швидко реагувати на мінливі потреби сучасного ринку кераміки.

Продукція Харківського плиткового заводу нагороджувалася в таких національних конкурсах як: «Кращий Вітчизняний товар року», «Ділова Україна», «Вища проба», «100 кращих виробників товарів України».

За 75 років роботи Харківський плитковий завод зумів перетворитися з великовагового індустріального гіганта в сучасну технологічну компанію світового класу. На сьогодні підприємство повністю модернізоване і оснащене кращим у світі обладнанням з виробництва кераміки.

Харьковский плиточный завод : офиц. сайт. – Режим доступа: http://www.plitka.kharkov.ua/factory/our-history. – Загл. с экрана.

Булат В. Кто не рискует, тот не пьет шампанского : [об открытии на з-де цеха по пр-ву изделий из полимербетона] / В.Булат, В.Дорошенко // Событие. – 1997. - № 26. – С. 12.

Данілов Є. 25-річчя заводу / Є.Данілов // Вечір. Харків. – 1971. – 10 черв.

Дубровская Н. Харьковский плиточный завод: рассказываем о лучших / Н.Дубровская, М.Курочка // Вечер. Харьков. – 2002. – № 51-52. – С. 14.

Дудник И. Кризис не крах, а испытание на профессионализм : «Лувр» и «Каменный цветок» от харьков. мастеров / И.Дудник // Проспект Правды. – 2009. – 30 сент. (№30).

Елизарова О. Харьковскому плиточному заводу исполнилось 60 лет / О.Елизарова // Аргументы и факты. – 2006. – Апр. (№ 14). – С. 9.

Иващенок А. «Я должен довести дело до конца» : [беседа с директором з-да А.З.Иващенком / записал В.Булат] // Событие. – 1995. – 1 апр.

Кандиба Ю. Плитковий завод Харкова / Ю.Кандиба // Харківщина : енцикелопед. слов. – Харків, 2014. – С. 283.

Курган С. Новая плитка, выпущенная на Харьковском заводе, по качеству сравнима с итальянской, но стоит существенно дешевле / С.Курган // Факты и комментарии. – 2006. – 30 марта. – С. 11.

Левитский В. За счет реконструкции / В.Левитский // Красное знамя. – 1978. – 18 апр.

Наумова Е. Харьковский плиточный завод собирается завоевать треть украинского рынка / Е.Наумова // Комсом. правда. – 2006. – 5-11 мая (№ 83). – С. 38.

Пуришев В. Біля джерел натхнення : [до 25-річчя з-ду] / В.Пуришев // Ленін. зміна. – 1971. – 7 серп. – С. 1.

Саковская Л. Цель ЗАО «Харьковский плиточный завод» – европейское качество / Л.Саковская // Панорама. – 2002. – 29 берез. – С. 5.

Снаговський М. Шлях у майбутнє плитками вимощений / М.Снаговський // Слобід. край. – 2004. – 12 серп.

Федоренко В.М. Механізми управління фінансовими ризиками ПАТ «Харківський плитковий завод» / В.М.Федоренко // Упр. розвитком. – 2011. - № 23. – С. 32-34.

Хабинський М. «Килими» з кераміки : [автоматизов. потокова лінія на з-ді] / М.Хабинський // Вечір. Харків. – 1977. – 5 лют.

[**Харьковский** плиточный завод] // Харькову – 350. 500 влиятельных личностей. – Харьков, 2004. – С. 228-229 : ил.

Харьковскому плиточному заводу вручен орден Трудового Красного знамени // Красное знамя. – 1966. – 4 сент.

Іменний список до ІІ розділу

Аверченко А.Т. 25
Ажажа В.М. 42
Айзенштадт В.К. 30
Акименко Ф.С. 22
Алтухов В.М. 38
Алфімов Д.Б. 35
Алчевська Х.Д. 26
Алчевський Г.О. 46
Алчевський І.О. 44
Альошин П.Ф. 23
Андрєєв К.О. 41
Антонов О.К. 21
Антонов-Дружинін П.П. 40
Апальков В.В. 42
Атрощенко В.І. 31
Ахієзер Н.І. 23
Ахієзер О.І. 41
Ахметов Р.Л. 37
Багряний І. 37
Байдебура П.А. 23
Бакіров В.С. 30
Балабан Б.О. 18
Балабуєв П.В. 29
Балабуха К.Х. 43
Барабаш Ю.Я. 34
Барабашов В.А. 24
Барановський Г.О. 35
Баркалов О.С. 22
Башура Г.С. 26
Беклемішев В.О. 34
Беркос М.А. 36
Бернес М.Н. 37
Бесєдін С.Ф. 38
Бєлова Л.О. 33
Біблик В.В. 31
Білецький А.О. 34
Білинник П.С. 39
Близнецов Г.О. 18
Блох Л.А. 27
Бойко В.С. 39
Бондар П.М. 42
Борисенко В.М. 34
Борисов В.Т. 33
Брауде С.Я. 20
Брижаха О.П. 29
Бронзов-Єгоров І.Л. 23
Буланкін І.М. 20
Бурачек М.Г. 24
Бутковський П.О. 45
Бучма А.М. 24
Вакуленко В.Д. 44
Валяшко М.О. 26
Васильєв В.С. 25
Васильченко І.Ю. 34
Вериківський М.І. 42
Вєркіна Т.Б. 37
Вимер І.І. 43
Висовень В.І. 31
Владко В.М. 18
Володарський Е.Я. 20
Вольвачівна М. 24
Воргуль В.Р. 30
Воробйов В.П. 33
Воробйов С.О. 43
Вороний М.К. 43
Вухналь Ю. 38
Гайденко І.А. 19
Ганоцький В.Л. 38

Гельфгат І.М. 34
Гінзбург О.М. 32
Глаголін О.Б. 43
Глєбов В.О. 42
Говоруха-Отрок Ю.М. 21
Гомон М.Л. 42
Гонорський Р.Т. 45
Гончаренко О.Г. 35
Гончарова О.Я. 20
Горбенко А.Г. 28
Гобунова-Рубан С.О. 43
Гордон В.М. 40
Горовиць О.Й. 37
Гороховська М.К. 39
Готвянська Г.Г. 19
Гофунг Ю.М. 29
Греченко В.М. 20
Григор'єв С.В. 23
Гримайло Я.В. 43
Гриньов Б.В. 26
Гуданов Є.О. 42
Гудименко В.В. 22
Гуртовий М.І. 27
Данилов О.С. 26
Данильчишин Ю.М. 37
Денисенко Г.К. 28
Дашкієв М.О. 28
Дев'янін А.М. 38
Дедюлін О.В. 35
Джигурда О.П. 44
Джурмій Л.М. 20
Дзвонарчук А.В. 41
Димарський Н.О. 36
Димшиць Д.Т. 24
Дмитрієв М.І. 26
Долуханов Г.Е. 41
Досвітній О. 42
Драненко Г.О. 39
Дяченко В.П. 39
Естрович В.А. 46
Євса І.О. 39
Єгоров С.Є. 31
Єременко А.П. 44
Єщенко Н.О. 24
Жбаков Ю.П. 28
Железняк Г.В. 21
Жеребкін В.О. 20
Жихарєв О.В. 36
Жуков Б.В. 25
Заболотний І.М. 32
Загоскін І.І. 46
Загоскін С.І. 46
Заковорот П.А. 46
Залеський В.К. 36
Зарудний С.І. 25
Золотухін В.М. 28
Зубарєв О.Г. 35
Зубенко В.В. 27
Іванов В.Г. 19
Іванов М.Ф. 37
Івановський О.А. 23
Іллічов О.М. 25
Ісіченко І.А. 20
Кабиш І.Ю. 24
Калантай І.Ф. 31
Калашник В.С. 31
Каневський Д.І. 25
Карасик В.М. 35
Каринська В.А. 38
Касьянов О.М. 22

Кац З.М. 44
Кацевич С.М. 18
Каширіна Г.М. 36
Кеніг Л.Є. 42
Кириченко В.В. 42
Кириченко В.О. 31
Кіпріанов А.І. 32
Кірпа Г.М 33
Ковалевський М.М. 36
Коваленко П.І. 38
Коваль М.А. 27
Коваль М.П. 28
Ковальов В.І. 29
Коган Ф.С. 26
Кожух Ф.С. 26
Козак М.І. 33
Козаченко Г.Я. 18
Колодій С.В. 20
Копичко В.П. 24
Корецький Ю.В. 29
Корнєєнко Б.М. 46
Коротєєв К.А. 23
Коротков С.О. 26
Космачов Г.С. 19
Котляревський О.І. 23
Котляров Б.І. 41
Кошкін В.М. 42
Кравцов П.І. 45
Крамаренко Л.П. 44
Красовицький Б.М. 34
Красюк В.І. 43
Кривуля О.М. 39
Кривцов В.С. 44
Кропоткін Д.М. 18
Куделко С.М. 36
Кудрявцева О.М. 22
Кузнець С. 27
Кузнєцов М.С. 34
Кукса М.Ф. 24
Кучер В.С. 33
Кушнарьов Є.П. 20
Лаврентьєв О.О. 32
Лазаренко О.А. 43
Лазарєв Б.Г. 34
Лактіонов М.І. 22
Левченко А.С. 28
Левченко П.О. 32
Лещенко В.В. 21
Лісовий В.М. 38
Лісовий П.А. 31
Лісовський Л.Л. 40
Логвинов Д.Д. 22
Ложкін Б.Є. 40
Лукашов В.А. 28
Лукашов І.І. 40
Лукін М.П. 34
Магмедов Г.І. 28
Мазоренко Д.І. 35
Майборода С.І. 33
Малик Я.О. 43
Маляр В.М. 26
Мальцев П.М. 22
Мандрика І.К. 37
Манжура І.І. 41
Манізер М.Г. 24
Мардус О.Г. 29
Мар’єнко Ф.С. 18
Маркевич М.Б. 20
Мартинович П.Д. 23
Масельський О.С. 44

Масленніков М.А. 43
Масленніков П.А. 32
Маторин А.Д. 35
Мельников-Разведенков М.Ф. 44
Мироненко В.Ф. 18
Михайлов В.О. 21
Мірошниченко Є.С. 30
Мірошниченко І.Є. 36
Мухачов П.М. 24
Мухін Є.Й 21
Мушник С.М. 40
Наливайко В.Б. 19
Нансен Ф. 38
Немцова В.С. 21
Никодим (Руснак) 26
Нікітін В.К. 32
Оболенський І.М. 46
Овчаренко Д.П. 41
Олексієнко О.М. 46
Омельченко В.М. 45
Онуфрієнко Ю.І. 21
Остроградський М.В. 37
Паліцин О.О. 45
Палюмбецький О.І. 45
Пархоменко М.Д. 35
Пасечник Т.Д. 22
Паторжинський І.С. 23
Панч П. 32
Пивоваров В.В. 28
Пилипенко С.В. 33
Пилипчук М.Д. 41
Пілiграм С.С. 43
Пільгер Ф.В. 29
Плис І.О. 30
Плотічер А.Й. 28
Погорелов І.М. 31
Покотило М.Ф. 31
Покровський Б.С. 45
Поліщук Т.В. 39
Полфьоров Я.Я. 26
Полякова К.І. 25
Полянецький В.А. 39
Попов М.І. 36
Прокопенко І.Ф. 30
Прокудін Ю.М. 22
Проскура Г.Ф. 27
Пустовойт В.С. 19
П’янов В.Я. 40
Радченко В.О. 25
Рачинський П.Б. 32
Рвачов В.Л. 40
Реминяка В.І. 26
Рідний О.М. 36
Рославський-Петровський О.П. 27
Рубан В.Г. 29
Савин В.С. 40
Савченко В.М. 24
Саєнко О.І. 23
Самойлов П.В. 19
Сапеляк С.Є. 25
Світличний Є.П. 19
Северин І.М. 38
Селіхов Г.В. 27
Семко М.Ф. 37
Сенченко І.Ю. 21
Сильванський М.Й. 18
Синельников К.Д. 30
Синельников Р.Д. 36
Сідельников С.І. 25
Скворцов М.Є. 40

Скотар І.Ф. 38
Слісаренко О.А. 25
Слуцкін А.О. 33
Соболєв Ф.М. 33
Соболєв Ю.В. 32
Соленик К.Т. 30
Соловйов М.М. 30
Станішевський Ю.О. 41
Старостенко Ю.М. 35
Стародубцев В.Т. 27
Стеблянко О.І. 29
Страхов А.Й. 39
Сук В.І. 42
Суліма Т.А. 26
Таньпетер К.А. 33
Тарапов І.Є. 31
Тартаковський С.М. 29
Твердохліб К.Г. 44
Тимошенко С.П. 21
Тичина П.Г. 19
Тіц О.О. 27
Тодоров П.П. 40
Толока В.Т. 44
Трашутін І.Я. 19
Треньов К.А. 30
Третьяков Р.С. 23
Удовенко О.І. 22
Ушкалов Л.В. 41
Фертик С.М. 37
Фінаровський Г.А. 18
Фукс П.Я. 41
Хавкіна Л.Б. 27
Цапко Г.А. 27
Черкашин Р.О. 24
Чернай О.В. 27
Чернишенко Г.П. 25
Чернов С.І. 35
Чмельов С.П. 40
Чорний М.К. 42
Чурсін В.В. 32
Шатилов П.І. 28
Швалб М.Г. 45
Шейко В.В. 34
Шерстюк Т.Г. 44
Шишкова О.В. 30
Шкляревський Г.І. 19
Школьник А.С. 22
Шрамко Б.А. 19
Штонда Г.Є. 34
Шубников Л.В. 37
Шульженко К.І. 25
Щербак О.В. 21
Юдін О.І. 38
Ярмиш О.Н. 34
Ястребов І.П. 43
Яшинов Ф.Д. 36
Янко Ю.В. 39

ЗМІСТ

Хроніка подій з історії Харківщини на 2021 рік. 3
Ювілейні та пам’ятні дати Харківщини на 2021 рік 18
Баркалов Олексій Степанович 47
Копичко Володимир Петрович 49
Данилов Олексій Степанович 52
Блох Леонора Абрамівна 53
Коваль Микола Петрович. 55
Вєркіна Тетяна Борисівна 56
Гороховська Марія Кіндратівна 62
Ушкалов Леонід Володимирович 64
Харківський плитковий завод 68
Іменний список до ювілейних та пам’ятних дат 72

Довідкове видання

Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2021 рік

Рекомендаційний бібліографічний покажчик

Відповідальний за випуск Н.І.Шостко

Підписано до друку 12.10.2020 Формат паперу 60 х 84/16
5,0 друк. арк. Папір для множ. апаратів. Тираж 60 прим.
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, вул. Кооперативна, 13/2
Телефон: 731-31-32